

Møteinnkalling

Utvalg:	Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd
Møtested:	Festplassen, Kirkens hus, Marken 34
Dato:	26.05.2020
Tid:	16:00

Møteplan:

Kl. 16.00 - 16.30

Leder i fellesrådet orienterer om status i Akasia

Kl. 16.30 - 17.30

Kirkevergen presenterer:

- Årsregnskap for BKF for 2019
- Status i arbeidet med utviklingen av internkontroll systemet i BKF

Kl. 17.30 -

Saksbehandling

Prosessmøte 1 - Plan for forvaltningsrevisjon

Til varamedlemmene er denne innkallingen til orientering. Dersom det blir aktuelt at varamedlemmer skal møte vil det bli gitt nærmere beskjed.

Dersom noen av medlemmene ikke kan møte og må melde forfall, blir de bedt om å gjøre dette så tidlig som mulig ved å ringe til Roald Breistein tlf. 97 50 51 52 eller til Hogne Haktorson, tlf. 911 05 982.

Det er planlagt at Roald Breistein møter fra sekretariatet, på dette møtet.

Nils Gunnar Toppe
kontrollutvalgsleder

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevet underskrift

Kopi: Vararepresentanter til kontrollutvalget
Leder i fellesrådet
Revisor
Kirkevergen

Sakliste

Utvalgs- saknr	Innhold	Arkiv- saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 3/20	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 4/20	Godkjenning av møteprotokoll fra møte 04.02.20	2020/28	
	Politiske saker		
PS 16/20	Orientering om status i Akasia AS	2018/1	
PS 17/20	Årsregnskap og økonomisk årsberetning 2019 for Bergen kirkelige fellesråd - Uttalelse fra kontrollutvalget	2020/38	
PS 18/20	Kirkevergen orienterer om ny status i arbeidet med utviklingen av internkontroll systemet i BKF	2017/96	
PS 19/20	Vurdering av om Deloitte er uavhengig i forhold til BKF 2020	2017/90	
PS 20/20	Revisor presenterer revisjonsplan 2020 for regnskapsrevisjonen i BKF	2020/38	
PS 21/20	Forslag til reviderte regler for kontrollutvalget i BKF	2017/79	
PS 22/20	Forslag om kontrollutvalg som en del av den kirkelige lovgivningen	2017/79	
PS 23/20	Eventuelt	2020/26	
PS 24/20	Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 - 2024 - Prosessmøte 1	2019/51	
	Referatsaker		
RS 4/20	Vedtak i fellesrådet 19.02.20 for saker fra KUV	2019/83	

Godkjenningssaker

GK 3/20 Godkjenning av innkalling og saksliste

Saknr: 2020/28-5
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksgang

Utvalg	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	4/20	26.05.2020

Godkjenning av møteprotokoll fra møte 04.02.20

Møteprotokoll fra møte i kontrollutvalget 04.02.2020 er lagt ved saken.

Møteprotokoll

Utval:	Kontrollutvalget
Møtestad:	Møterom Domkirkeplassen i 2. etasje, Marken 34
Dato:	04.02.2020
Tid:	17:00 - 19.45

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Nils Gunnar Toppe	Nestleder	
Per Kristian Erdal	Medlem	
Randi Wollan Neuber	Medlem	
Tord Byrkjeland Berntsen	Medlem	
Bjarte Flaten	Medlem	

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
------	----------	---------------

Følgende varamedlemmer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer
------	-----------	---------------

Merknader

Andre som møtte:

Navn	Stilling
Bjørge Sveinall Øgaard	Leder i fellesrådet
Asbjørn Vilkenen	Kirkeverge, sak PS 1/20
Anne Bjørdal Jønsson	Leder gravplassmyndigheten i Bergen, sak PS 1/20
Karl Johan Hallaråker	Leder i KUV i forrige periode t.o.m. sak PS 5/20
Frode Løvlie	Forvaltningsrevisor i Deloitte
Roald Breistein	Seniorrådgjevar i Vestland fylkeskommune

Nils Gunnar Toppe
nestlederRoald Breistein
utvalgssekretær*Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevet underskrift***Sakliste**

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 1/20	Godkjenning av innkalling og saksliste		
GK 2/20	Godkjenning av møteprotokoll fra møte i kontrollutvalget 19.11.2019		2020/28
	Politiske saker		
PS 1/20	Kirkevergen orienterer om BKF's tilpasning til ny personvernlov		2018/2
PS 2/20	Konstituering av kontrollutvalget - Valg av leder		2019/83
PS 3/20	Anbefalinger etter evaluering av arbeidet i kontrollutvalget i valgperioden 2015 - 2019		2019/83
PS 4/20	Forslag til kontrollutvalget i BKF for valgperioden 2019 - 2023		2017/79
PS 5/20	Vedtatt budsjett for kontrollarbeidet i 2020 - Konsekvenser for aktiviteten i kontrollutvalget		2020/21
PS 6/20	Årsmelding for kontrollutvalget i BKF for 2019		2020/25
PS 7/20	Møteplan for kontrollutvalget i BKF for 2020		2020/27
PS 8/20	Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 - 2024 - Godkjenning av prosjektplan		2019/51
PS 9/20	Nyttig informasjon for kontrollutvalget i starten av valgperioden		2019/83
PS 10/20	Rutiner i kontrollutvalget		2019/83
PS 11/20	Taushetsplikt i kontrollutvalget		2019/83
PS 12/20	Hvordan melde avbud til møtene i kontrollutvalget		2019/83
PS 13/20	Handlingsplan - Forvaltningsrevisjon av ansvars-, rolle og myndighetsfordeling mellom kirkevergen og menighetene		2018/59
PS 14/20	Kurs i regi av Deloitte første halvår 2020		2018/53
PS 15/20	Eventuelt		2020/26
	Referatsaker		
RS 1/20	Vedtak i fellsrådet 11.12.2019 Budsjett 2020		2020/21
RS 2/20	Møteprotokoll etter møte i Den norske kirkes kontrollutvalg 25.10.2029		2019/25
RS 3/20	Invitasjon til fagkonferanse 2020 FKT		2020/55

Godkjenningssaker

GK 1/20 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Det kom ikke frem noe under dette punktet.

Vedtak

Sakliste og innkalling ble enstemmig vedtatt.

GK 2/20 Godkjenning av møteprotokoll fra møte i kontrollutvalget 19.11.2019

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Det kom ikke frem noe under dette punktet.

Vedtak

Møteprotokoll fra møte i kontrollutvalget 19.11.2019 ble enstemmig vedtatt.

Politiske saker

PS 1/20 Kirkevergen orienterer om BKF's tilpasning til ny personvernlov

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber om at kirkevergen kommer med ny skriftlig og muntlig orientering om status i tilpasningen til ny personvernlov i første møte i utvalget, høsten 2020.
2. Den skriftlige orienteringen bes sendt sekretariatet senest to uker før møtedato.
3. Informasjonen blir ellers tatt til orientering.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Kirkeverge, Asbjørn Vilkenen, og leder i gravferdsmyndigheten i Bergen, Anne Bjordal Jønsson, orienterte om status i tilpasningen til ny personvernlov og svarte på spørsmål fra kontrollutvalget.

Forsalg til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Kontrollutvalget ber om at kirkevergen kommer med ny skriftlig og muntlig orientering om status i tilpasningen til ny personvernlov i første møte i utvalget, høsten 2020.
2. Den skriftlige orienteringen bes sendt sekretariatet senest to uker før møtedato.
3. Informasjonen blir ellers tatt til orientering.

PS 2/20 Konstituering av kontrollutvalget - Valg av leder

Forslag til innstilling

1. ....velges som leder av kontrollutvalget i BKF for valgperioden 2019 - 2023.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Nils Gunnar Toppe ble foreslått som leder i kontrollutvalget og sa seg villig til det. Tord Byrkjeland Berntsen sa seg villig til å være nestleder.

Etter dette ble det vedtatt slik enstemmig innstilling.

Innstilling

1. Nils Gunnar Toppe velges som leder av kontrollutvalget i BKF for valgperioden 2019 - 2023.
2. Tord Byrkjeland Bernsten velges som nestleder av kontrollutvalget i BKF for perioden 2019 - 2023.

PS 3/20 Anbefalinger etter evaluering av arbeidet i kontrollutvalget i valgperioden 2015 - 2019

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til anbefalingene fra utvalget i forrige periode.
2. Kontrollutvalget ber om å få en halvtime til å informere om utvalget sin rolle og ansvar for fellesrådet i et av dei første møtene i 2020.
3. Utvalget ber sekretariatet om å arbeide videre med anbefalingene.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Leder i kontrollutvalget i forrige valgperiode, Karl Johan Hallaråker, redegjorde for evalueringen som er blitt foretatt og svarte på spørsmål fra kontrollutvalget.

Kontrollutvalget ble enig om at informasjonen i punkt 2 vil være passende å ha i forbindelse med møte i fellesrådet 16.09.2020.

Med denne endringer i punkt 2 ble slikt vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til anbefalingene fra utvalget i forrige periode.
2. Kontrollutvalget ber om å få en halvtime til å informere om utvalget sin rolle og ansvar for fellesrådet i møte 16.09.2020.
3. Utvalget ber sekretariatet om å arbeide videre med anbefalingene.

PS 4/20 Forslag til kontrollutvalget i BKF for valgperioden 2019 - 2023

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber sekretariatet forberede en sak der det blir foreslått for Den norske kirke at kontrollutvalg blir en del av den fremtidige kirkelige lovgivningen. Saken skal legges frem for fellesrådet til avgjørelse.

2. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge frem sak til neste møte med forslag til reviderte Regler for kontrollutvalget i BKF slik at de blir harmonisert og i tråd med ny kommunelov.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Leder i kontrollutvalget i forrige valgperiode, Karl Johan Hallaråker, redegjorde for bakgrunnen for forslaget og svarte på spørsmål fra kontrollutvalget.

Det tas sikte på at kontrollutvalget sine forslag til innstilling i disse to sakene kan legges frem til behandling i fellesrådet sitt møte 16.09.2020.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Kontrollutvalget ber sekretariatet forberede en sak der det blir foreslått for Den norske kirke at kontrollutvalg blir en del av den fremtidige kirkelige lovgivningen. Saken skal legges frem for fellesrådet til avgjørelse.
2. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge frem sak til neste møte med forslag til reviderte Regler for kontrollutvalget i BKF slik at de blir harmonisert og i tråd med ny kommunelov.

PS 5/20 Vedtatt budsjett for kontrollarbeidet i 2020 - Konsekvenser for aktiviteten i kontrollutvalget

Forslag til innstilling

1. Fellesrådet registrerer at kirkevergen, ved å anbefale å kutte kr. 400 000 i kontrollutvalget sitt budsjettforslag for 2020, har påvirket i hvor stor grad han skal bli kontrollert av kontrollutvalget på vegne av fellesrådet.
2. Fellesrådet ber kirkevergen heretter sende kontrollutvalget sitt budsjettforslag ubeskåret til fellesrådet, som er kontrollutvalgets oppdragsgiver.
3. Fellesrådet vedtar tilleggsbevilgning på kr. 400 000 på budsjett for kontrollarbeidet i BKF for 2020. Dette for å kunne ivareta lovpålagte oppgaver og sette i gang forvaltningsrevisjoner i tråd med fellesrådet sine vedtak 20.02.2019 og 30.10.2019

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Etter felles diskusjon ble kontrollutvalget enig om å ikke fremme denne saken før plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 - 2024 er vedtatt av fellesrådet.

Etter dette ble slik vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken utsettes til plan for forvaltningsrevisjon for periodene 2020 - 2024 er vedtatt av fellesrådet.

PS 6/20 Årsmelding for kontrollutvalget i BKF for 2019

Forslag til innstilling

Fellesrådet godkjenner årsmelding 2019 for kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Fellesrådet godkjenner årsmelding 2019 for kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd.

PS 7/20 Møteplan for kontrollutvalget i BKF for 2020

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget legger opp til slik møteplan for 2020:

Dato:
04.02.2020
31.03.2020
12.05.2020
08.09.2020
17.11.2020

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Etter felles diskusjon ble kontrollutvalget enig om at møtedato 12.05.2020 endres til 26.05.2020 og alle møtene heretter skal starte kl. 16.00.

Etter dette ble slik møteplan for kontrollutvalget i BKF for 2020 enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kontrollutvalget legger opp til slik møteplan for 2020 med møtestart kl. 16.00:

Dato:
04.02.2020
31.03.2020
26.05.2020
08.09.2020
17.11.2020

PS 8/20 Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 - 2024 - Godkjenning av prosjektplan

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber Deloitte AS gjennomføre risiko- og vesentlighetsvurderinger (ROV) i Bergen kirkelige fellesråd, samt utarbeide forslag til plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 - 2024.
2. Forslag til prosjektplan av januar 2020, inkludert foreslått tidsramme, ligger til grunn.
3. Det er en målsetting at prosessmøte 1 skal gjennomføres i neste møte i kontrollutvalget og at prosessmøte 2 skal gjennomføres i neste møte etter det.
4. Det er videre en målsetting at forslag til plan for forvaltningsrevisjon for 2020 - 2024 skal legges frem for fellesrådet til godkjenning i september 2020.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Forvaltningsrevisor Frode Løvlie presenterte forslag til prosjektplan, orienterte om hvordan de vil gjennomføre prosessen og svarte på spørsmål fra kontrollutvalget.

Forsalg til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Kontrollutvalget ber Deloitte AS gjennomføre risiko- og vesentlighetsvurderinger (ROV) i Bergen kirkelige fellesråd, samt utarbeide forslag til plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 - 2024.
2. Forslag til prosjektplan av januar 2020, inkludert foreslått tidsramme, ligger til grunn.
3. Det er en målsetting at prosessmøte 1 skal gjennomførast i neste møte i kontrollutvalget og at prosessmøte 2 skal gjennomføres i neste møte etter det.
4. Det er videre en målsetting at forslag til plan for forvaltningsrevisjon for 2020 - 2024 skal legges frem for fellesrådet til godkjenning i september 2020.

PS 9/20 Nyttig informasjon for kontrollutvalget i starten av valgperioden

Forslag til vedtak

Informasjonen tas til orientering.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Sekretariatet orienterte om saken og svarte på spørsmål fra kontrollutvalget.

Forsalg til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering.

PS 10/20 Rutiner i kontrollutvalget

Forslag til vedtak

1. .... vil ha abonnement på Kommunerevisoren.
2. .... kan delta på folkevalgtopplæring for kontrollutvalg på Solstrand 18. - 19.02.2020
3. .... kan delta på kontrollutvalgslederskolen 21. - 22.04.2020 på Gardermoen i regi av FKT
4. Kontrollutvalget er enig i at det er leder i utvalget som kan uttale seg til media på vegne av utvalget.
5. Kontrollutvalget tar informasjonen ellers til orientering.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Etter felles diskusjon ble kontrollutvalget enstemmig enig om følgende vedtak.

Vedtak

1. Ingen vil ha abonnement på Kommunerevisoren.

2. Randi Wollan Neuber kan delta på folkevalgtopplæring for kontrollutvalg på Solstrand 18. - 19.02.2020, uten overnatting.
3. Nils Gunnar Toppe kan delta på kontrollutvalgslederskolen 21. - 22.04.2020 på Gardermoen i regi av FKT.
4. Kontrollutvalget er enig i at det er leder i utvalget som kan uttale seg til media på vegne av utvalget.
5. Kontrollutvalget tar informasjonen ellers til orientering.

PS 11/20 Taushetsplikt i kontrollutvalget

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen om lovbestemt taushetsplikt som går frem av saken til etterretning og vil følge dette i sitt arbeid i kontrollutvalget i BKF.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen om lovbestemt taushetsplikt som går frem av saken til etterretning og vil følge dette i sitt arbeid i kontrollutvalget i BKF.

PS 12/20 Hvordan melde avbud til møtene i kontrollutvalget

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar til etterretning dei rutinane som gjeld for å melde avbud til møta i kontrollutvalet i BKF.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kontrollutvalet tar til etterretning dei rutinane som gjeld for å melde avbud til møta i kontrollutvalet i BKF.

PS 13/20 Handlingsplan - Forvaltningsrevisjon av ansvars-, rolle og myndighetsfordeling mellom kirkevergen og menighetene

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ser positivt på det arbeidet som er startet opp i forbindelse med forvaltningsrevisjon av «Ansvars-, rolle- og myndighetsfordeling mellom Kirkevergen og menighetene».
2. På bakgrunn av handlingsplanen ber kontrollutvalet om ny status på arbeidet i form av skriftlig tilbakemelding innan 30.06.2020.
3. Tilbakemeldingen skal også inneholde skriftlig dokumentasjon på de tiltak som er ferdig gjennomført.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Kontrollutvalet ser positivt på det arbeidet som er startet opp i forbindelse med forvaltningsrevisjon av «Ansvars-, rolle- og myndighetsfordeling mellom Kirkevergen og menighetene».
2. På bakgrunn av handlingsplanen ber kontrollutvalet om ny status på arbeidet i form av skriftlig tilbakemelding innen 30.06.2020.
3. Tilbakemeldingen skal også inneholde skriftlig dokumentasjon på de tiltak som er ferdig gjennomført.

PS 14/20 Kurs i regi av Deloitte første halvår 2020

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ber om at Deloitte gjennomfører kurs innen ..... i forbindelse med møte i kontrollutvalget .....
2. Sekretariatet blir bedt om å ta seg av alt det praktiske med organisering, kunngjøring og avvikling av kurset, gjerne i samarbeid med administrasjonen i BKF.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

I de to neste møtene i kontrollutvalget skal det gjennomføres prosessmøter med risiko- og vesentlighetsvurderinger i forbindelse med plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 - 2024. Disse vil vare ca. 2 timer. Etter felles diskusjon ble derfor kontrollutvalget enig om å tilby administrasjonen i BKF kurskvoten for første halvår 2020 som er på 2 timer.

Etter dette ble det gjort slikt enstemmig vedtak.

Vedtak

1. Kontrollutvalet tilbyr administrasjonen i BKF kurskvoten for første halvår 2020 som er på 2 timer.
2. Sekretariatet blir bedt om å formidle dette videre til administrasjonen i BKF.

PS 15/20 Eventuelt

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ønsker å ha eventuelt som sak i hvert møte.

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Det kom frem i møtet at det på et senere tidspunkt kan være aktuelt å be leder i fellesrådet og leder i Akasia om å orientere kontrollutvalget om status i Akasia.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Kontrollutvalget ønsker å ha eventuelt som sak i hvert møte.

Referatsaker

RS 1/20 Vedtak i fellesrådet 11.12.2019 Budsjett 2020

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Det ble fattet slikt enstemmig vedtak.

Vedtak

Referatsaken ble tatt til orientering.

RS 2/20 Møteprotokoll etter møte i Den norske kirkes kontrollutvalg 25.10.2029

Saksprotokoll i 04.02.2020 - kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Det ble fattet slikt enstemmig vedtak.

Vedtak

Referatsaken ble tatt til orientering.

RS 3/20 Invitasjon til fagkonferanse 2020 FKT

Saksprotokoll i 04.02.2020 - Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Behandling i møte

Denne referatsaken ble sendt til utvalget på e-post 04.02.2020.

Det ble fattet slikt enstemmig vedtak.

Vedtak

Referatsaken ble tatt til orientering.

Politiske saker

PS 16/20 Orientering om status i Akasia AS

Saknr: 2018/1-8
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksgang

Utvalg	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	16/20	26.05.2020

Orientering om status i Akasia AS

Forslag til vedtak

Saken blir lagt frem uten forslag til vedtak.

Sammendrag

Formålet med denne saken er at kontrollutvalget i BKF skal få orientering om status i Akasia AS og eieroppfølgingen til BKF.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevet underskrift

Saksutredning

Bakgrunn for saken

I møte i kontrollutvalget i BKF 04.02.2020 ble dette protokollert i sak PS 15/20 Eventuelt:

«Det kom frem i møtet at det på et senere tidspunkt kan være aktuelt å be leder i fellesrådet og leder i Akasia om å orientere kontrollutvalget om status i Akasia.»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalget har vedtakskompetanse i denne saken, jf. regler for kontrollutvalget § 6 som bl.a. lyder slik:

«Kontrollutvalget skal kontrollere BKF's oppfølging av eierskapet (eierskapskontroll).»

Vurderinger og virkninger

Det er gjort avtale med leder i fellesrådet, Bjørg Sveinall Øgaard, om at hun vil delta i møtet for å orientere muntlig om status i Akasia AS og eieroppfølgingen som er foretatt av BKF.

Konklusjon

På bakgrunn av det som kommer frem i den muntlige orienteringen blir det anbefalt at kontrollutvalget drøfter seg frem til en konklusjon i saken. Saken blir derfor lagt frem uten forslag til vedtak.

Saknr: 2020/38-6
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksgang

Utvalg	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	17/20	26.05.2020

Årsregnskap og økonomisk årsberetning 2019 for Bergen kirkelige fellesråd - Uttalelse fra kontrollutvalget

Forslag til uttalelse

Kontrollutvalget vedtar slik uttalelse om BKF sitt årsregnskap og økonomisk årsberetning for 2019.

1. Kontrollutvalget merker seg at driftsregnskapet viser et regnskapsmessig resultat på kr. 0 etter avsetninger.
2. Kontrollutvalget merker seg videre at BKF har tilfredsstillende lånegjeld, driftsresultat og disposisjonsfond for 2019 som ligger innenfor anbefalingene til Riksrevisjonen og Teknisk beregningsutvalg (TBU).
3. På bakgrunn av det som kommer frem i revisjonsrapport nr. 2 fra Deloitte ber kontrollutvalget om at kirkevergen kommer i møte 08.09.2020 for å redegjøre for hva som er/vil bli gjort i forhold til anbefalingene i rapporten.
4. Ut over det som er nevnt over, revisjonsmeldingen av 12.05.2020 og revisjonsrapport nr. 2 fra Deloitte, har kontrollutvalget ikke merknader til BKF sitt årsregnskap for 2019.

Sammendrag

Formålet med denne saken er at kontrollutvalget skal få gi sin uttalelse til årsregnskap og økonomisk årsberetning før saken behandles i arbeidsutvalget og fellesrådet.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Signert årsregnskap 2019 inkl økonomisk beretning for BKF
- 2 Revisjonsmelding fra Deloitte 2019 for BKF
- 3 Revisjonsrapport fra Deloitte 2019 nr. 2

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Kontrollutvalg i norske kommuner og fylkeskommuner skal gi uttalelse til årsregnskapet. Rådmannen sin årsmelding skal også følge saken, og revisor skal redegjøre for om det er vesentlige avvik mellom årsmeldingen og årsregnskapet. Det er så formannskapet som innstiller overfor kommunestyret, i saken om regnskapet.

Årsregnskapet for 2019 er revidert etter gammel kommunelov og det betyr at denne saken også i hovedsak er bygd opp på bakgrunn av gammel kommunelov.

Slik sekretariatet ser det vil det være naturlig å behandle årsregnskap og økonomisk årsrapport for Bergen kirkelige fellesråd (BKF) på samme måte som i norske kommuner. Det blir her vist til «Forskrift om økonomiforvaltningen for kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke» § 5.7. Det blir videre vist til regler for kontrollutvalget i BKF § 2 der det bl.a. står:

«Kontrollutvalget skal påse at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte.

Arbeidsutvalget vil være organ tilsvarende formannskapet i en kommune og fellesrådet vil være organ tilsvarende kommunestyret.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalget har vedtakskompetanse til å gi uttalelse i denne saken, jf. regler for kontrollutvalget § 4 der det står bl.a. dette:

«Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og se til at dette følger gjeldende bestemmelser og standarder for revisjon.

Kontrollutvalget mottar kopi av revisors revisjonsberetning og avgir uttalelse om årsregnskapet til Fellesrådet. Kontrollutvalget skal se til at revisors merknader blir fulgt opp.»

Vurderinger og virkninger

Årsregnskapet er lagt frem av kirkevergen, og inneholder driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap og noteopplysninger. I tillegg har kirkevergen lagt frem økonomisk årsberetning for 2019. Alt dette går frem av vedlegg 1.

BKF sin revisor, Deloitte, har lagt frem revisjonsberetning datert 12.05.2020, vedlegg 2. Sekretariatet har bl.a. merket seg at revisor skriver dette i sin revisjonsmelding:

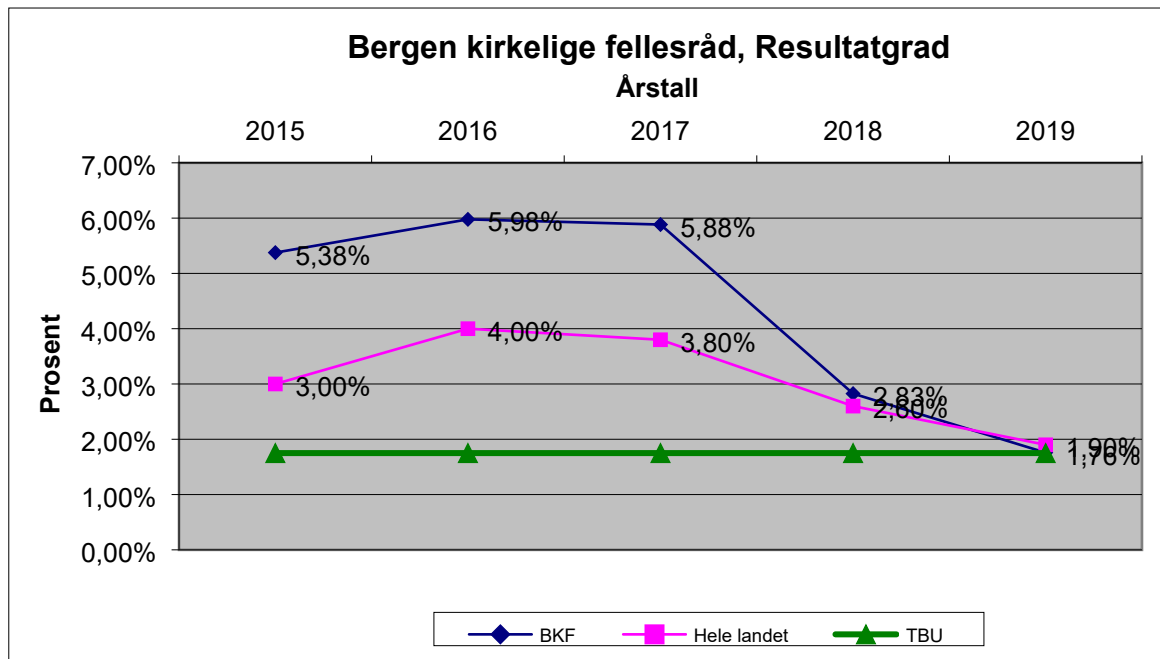
«Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Bergen Kirkelige Fellesråd per 31. desember 2019, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.»

Vi fikk også kopi av revisjonsrapport nr. 2 for 2019 fra Deloitte til BKF som har som formål å gi en oppsummering av vesentlige forhold som Deloitte er blitt kjent med i løpet av revisjonen, vedlegg 3. Denne revisjonsrapporten inngår også som en del av saksbehandlingen til regnskapsaken i kontrollutvalget.

På bakgrunn av den gjennomførte revisjonen har Deloitte gitt noen anbefalinger til BKF på forhold som bør og kan forbedres. Kontrollutvalget bør ut fra dette vurdere om de skal be kirkevergen om å komme inn i første møte til høsten for å gjøre rede for hva som er/vil bli gjort for å rette opp i disse anbefalingene.

Sekretariatet registrerer at netto driftsregnskap er positivt med kr. 4 359 422 dvs. netto resultatgrad på 1,76 % (Satt opp mot sum driftsinntekter). Gjennomsnitt for alle kommunene i Norge (utenom Oslo) ligger ifølge opplysninger fra SSB på netto resultatgrad på 1,9 % i 2019. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler at en over tid bør ha netto resultatgrad på 1,75 prosent for å ha en forsvarlig økonomisk drift. Slik sekretariatet ser det vil det være naturlig at kirkelige fellesråd også måles opp mot disse tallene.

For Bergen kirkelige fellestråd har netto resultatgrad vert slik de siste 5 årene: 2015 (+ 5,38 %), 2016 (+ 5,98 %), 2017 (+ 5,88 %), 2018 (+ 2,83 %) og 2019 (+ 1,76 %), se graf nedenfor. Som vi ser av disse tallene har BKF et resultat som i 2019 er like over anbefalingen fra TBU og under snittet i kommunene. Netto driftsresultat viser hva en har igjen etter at alle driftsutgifter, inklusive renter og avdrag er dekket. Driftsresultatet påvirker i stor grad BKF sin handlefrihet og evne til å tåle svingninger i økonomien.

Riksrevisjonen la 16.02.2015 fram Dokument 3:5 (2014 - 2015) «Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes låneopptak og gjeldsbelastning». Her er det undersøkt sammenhengen mellom høy lånegjeld i kommunene, sum driftsinntekter og disposisjonsfond. Riksrevisjonen anbefaler at kommunene ikke bør ha mer enn 75 % av driftsinntektene i langsiktig lånegjeld. BKF har ingen langsiktig lånegjeld. Disposisjonsfondet er på 10,0 % av driftsinntektene. Riksrevisjonen anbefaler her minst 5 %. BKF har på bakgrunn av dette både tilfredsstillende lånegjeld, driftsresultat og disposisjonsfond for 2019.

Sekretariatet har merket seg bl.a. følgende fra kirkevergen sin uttalelse i økonomisk rsberetning:

«Driftsregnskapet viser et mindreforbruk fr disposisjoner på 4,4 mill kroner. Av dette er 3,2 mill kroner i henhold til budsjettvedtak overført til investeringsregnskapet.

BKF mottok i 2019 totalt 162,1(156,4) mill kroner i driftstilskudd fra Bergen kommune. Av andre store inntekstposter kan nevnes 23,7 (22,0) mill kroner fra Den norske kirke og diverse egne inntekter på kr 24,0 (23,8) mill kroner. Dette omfatter blant annet festeavgifter, brukerbetaling og leieinntekter.»

Kontrollutvalget har som oppgave å gi uttalelse til BKF sitt årsregnskap. Uttalelsen blir gitt med bakgrunn i fremlagt årsregnskap og økonomisk årsberetning fra administrasjonen, revisjonsmeldingen og revisjonsrapport nr. 2 fra revisor. Kontrollutvalget tar selv stilling til hvilke forhold som skal omtales i uttalelsen. Det vil være naturlig å ta med spesielle forhold som blir omtalt i revisjonsberetningen og eventuelle revisjonsrapporter og nummererte brev. Uttalelsen skal sende til fellestrådet, med kopi til arbeidsutvalget.

Konklusjon

Det blir anbefalt at kontrollutvalget kommenterer et regnskapsmessig resultat på kr. 0 etter avsetninger.

Videre blir det anbefalt at kontrollutvalget kommenterer at BKF har både tilfredsstillende lånegjeld, driftsresultat og disposisjonsfond for 2019. På bakgrunn av det som kommer frem i revisjonsrapport nr. 2 fra Deloitte mener sekretariatet at kontrollutvalget bør be kirkevergen om å komme inn i første møte til høsten for å redegjøre for hva som er/vil bli gjort i forhold til anbefalingene i rapporten.

Kontrollutvalget sin uttalelse og revisjonsberetningen er to selvstendige dokumenter, som følger saken videre via arbeidsutvalget til fellesrådet.

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

ÅRSREGNSKAP 2019

Bergen, 12.02.2020 / 19.02.2020

Björg Sveinall Øgaard

Björg Sveinall Øgaard
leder Bergen kirkelige fellesråd

Asbjørn Vilkenen

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Årsregnskap investering

<u>Kontonavn</u>	<u>Note</u>	<u>Regnskap</u>	<u>Rev.budsjett</u>	<u>Oppr.budsjett</u>	<u>Regnskap</u>
		<u>01.01.2019 -</u> <u>31.12.2019</u>	<u>01.01.2019 -</u> <u>31.12.2019</u>	<u>01.01.2019 -</u> <u>31.12.2019</u>	<u>01.01.2018 -</u> <u>31.12.2018</u>
Investeringer i anleggsmidler	5,6,12	81 372 955	86 901 112	144 657 000	69 999 174
Moms generell komp.ordn.inv.	5	16 785 442	16 000 000	-	17 189 882
Utlån, kjøp av aksjer, andeler o.l.		-	-	-	1 062 231
Dekning av tidl.års udekket		4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000
Avsetninger	8	56 035 505	54 749 000	4 000 000	51 815 096
ÅRETS FINANSIERINGSBEHOV		158 193 902	161 650 112	152 657 000	144 066 382
Finansiert slik:					
Inntekter fra salg av driftsmidler/fast eiend.	5,6,15	-2 464 475	-2 300 000	-	-90 500
Refusjoner		-16 785 442	-16 000 000	-	-17 189 882
Tilskudd til investeringer	2	-121 448 400	-121 313 000	-121 313 000	-101 626 400
Mottatte avdrag på utlån, aksjesalg, andeler mv.	7	-1 667	-2 000	-	-
Sum ekstern finansiering		-140 699 983	-139 615 000	-121 313 000	-118 906 782
Overført fra driftsbudsjettet		-3 210 545	-2 990 000	-	-2 791 818
Bruk av avsetninger	8	-14 283 373	-19 045 112	-31 344 000	-22 367 782
Bruk av tidligere års udisponert		-17 493 919	-22 035 112	-31 344 000	-25 159 600
SUM FINANSIERING		-158 193 902	-161 650 112	-152 657 000	-144 066 382
Udekket/udisponert		-	-	-	-

Årsregnskap drift

Navn	Note	Regnskap	Rev.budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap
		01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
INNTEKTER					
Brukerbetaling, salg, avgifter og leieinntekter	1,12	-24 036 934	-23 148 400	-22 448 400	-23 781 981
Refusjoner/overføringer		-36 648 425	-34 170 530	-8 670 530	-33 441 866
Kalk. inntekt ved komm. tj.ytingsavtale		-149 244	-150 000	0	-145 420
Statlige tilskudd		-24 913 259	-24 711 614	-22 094 000	-22 917 750
Rammeoverføring/tilskudd fra egen kommune	2	-162 097 600	-162 097 321	-161 604 821	-156 375 875
Tilskudd fra fellesråd/menighetsråd		0	0	0	-949 621
Andre tilskudd, gaver, innsamlede midler		-106 445	0	0	-4 720
SUM DRIFTSINNTEKTER		-247 951 907	-244 277 865	-214 817 751	-237 617 234
UTGIFTER					
Lønn og sosiale utgifter	3,4	102 127 395	101 037 401	106 589 001	101 882 771
Kjøp av varer og tjenester	12,13	113 836 756	112 510 031	107 290 031	100 620 239
Refusjoner/overføringer		25 717 667	25 000 000	0	24 023 926
Kalk. utg. ved komm. tj.ytingsavtale		149 244	150 000	0	145 420
Tilskudd og gaver		5 612 675	5 473 697	4 073 697	6 035 514
SUM DRIFTSUTGIFTER		247 443 737	244 171 129	217 952 729	232 707 870
BRUTTO DRIFTSRESULTAT		-508 171	-106 736	3 134 978	-4 909 365
Renteinntekter og utbytte		-3 851 252	-3 500 000	-1 500 000	-1 804 570
Netto finansinntekter/-utgifter		-3 851 252	-3 500 000	-1 500 000	-1 804 570
Avskrivninger	5,6	22 621 619	21 000 000	0	22 323 386
Motpost avskrivninger	5,6	-22 621 619	-21 000 000	0	-22 323 386
NETTO DRIFTSRESULTAT		-4 359 422	-3 606 736	1 634 978	-6 713 935
Interne finansieringstransaksjoner:					
Bruk av udisponert fra tidl. år (overskudd)		0	0	0	-3 088 005
Bruk av disposisjonsfond	8	-3 554 672	-4 000 000	-1 634 978	-2 421 949
Bruk av bundne fond	8	-20 052	0	0	-120 000
Sum bruk av avsetninger		-3 574 724	-4 000 000	-1 634 978	-5 629 955
Avsatt til disposisjonsfond	8	4 226 660	4 616 736	0	8 975 736
Avsatt til bundne fond	8	496 940	0	0	576 335
Overført til investeringsregnskapet		3 210 545	2 990 000	0	2 791 818
Sum avsetninger		7 934 146	7 606 736	0	12 343 889
REGNSKAPSMESSIG OVER/UNDERSKUDD		0	0	0	0

Årsregnskap Balanse

<u>Navn</u>	<u>Note</u>	<u>Regnskap</u>	<u>Regnskap</u>
		<u>01.01.2019 -</u> <u>31.12.2019</u>	<u>01.01.2018 -</u> <u>31.12.2018</u>
<u>EIENDELER:</u>			
Anleggsmidler			
Faste eiendommer og anlegg	5	998 903 563	920 391 141
Utstyr, maskiner og transportmidler	1,6,12	10 094 762	13 279 130
Utlån	7	1 044 135	1 044 135
Aksjer og andeler	7,12	67 619 086	67 620 753
Omløpsmidler			
Aksjer og andeler	7	7 000	7 000
Kortsiktige fordringer	9	35 002 518	14 275 218
Kasse, bankinnskudd		160 400 385	135 547 586
<u>SUM EIENDELER:</u>		<u>1 273 071 450</u>	<u>1 152 164 964</u>
<u>EGENKAPITAL OG GJELD:</u>			
Egenkapital			
Kapitalkonto	15	-1 077 661 547	-1 002 335 159
Uindekket i inv.regnskapet		4 000 000	8 000 000
Disposisjonsfond	8	-24 801 022	-24 129 034
Bundne investeringsfond	8	-816 742	-13 692 742
Ubundne investeringsfond	8	-142 745 132	-88 117 000
Bundne driftsfond	8	-1 494 521	-1 017 633
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Annen kortsiktig gjeld	10	-29 552 486	-30 873 396
<u>SUM EGENKAPITAL OG GJELD:</u>		<u>-1 273 071 450</u>	<u>-1 152 164 964</u>

Note 1 Regnskapsprinsipper

Regnskapet for Bergen kirkelige fellesråd er satt opp etter de samme prinsipper som gjelder for kommunesektoren, samt forskrift om økonomiforvaltningen for kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke og God kommunal regnskapskikk (GKRS).

Det er inngått avtale med Akasia-konsernet om leie av datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr. BKF har vurdert avtalen opp mot NRS14/GKRS8 som regulerer leieavtaler. Disse regulerer regnskapsføring for leietaker (og ikke utleier). På denne bakgrunn har BKF valgt å behandle avtalen som en ordinær leieavtale, med inntektsføring av årlig leiebeløp i driftsregnskapet.

Note 2 Tilskudd fra Bergen kommune

BKF mottar tilskudd fra Bergen kommune i tråd med Kirkelovens paragraf 15. Tilskuddet fordeler seg som følger.

Drift:	
Formål Den Norske Kirke	95 236 351
Formål Gravplass	49 321 080
Formål Kirkelig administrasjon	17 384 874
Påskefest	155 295
Sum	162 097 600

Investering:	
Formål Kirker	32 644 500
Formål Vernede kirker	17 669 400
Formål Gravplass, kapell og krematorium	26 086 500
Formål Kirker - til reparasjon tak Fyllingsdalen kirke	20 000 000
Formål Gravplass, kapell og krematorium - til utbygging Antveit gravplass	25 000 000
Til kjøp av gravplassareal	
Sum	121 400 400

Note 3 Lønn

Lønn	81 501 982
Arbeidsgiveravgift	12 047 492
Pensjonsutgifter	7 530 808
Annen godtgjørelse	1 047 112
Sum	102 127 395

Herav ytelser til ledende personer: 1 076 343

Note 4 Pensjonsforpliktelse

Alle ansatte har tjenestepensjonsordning i Bergen kommunale pensjonskasse (BKP) i samsvar med gjeldende tariffavtale. Arbeidsgivers andel av premie er utgiftført med kr 7.530.808 inkl. AFP. Årets regulerings- og rentegarantipremie på kr 5.051.600 er dekket fra premiefond. Ansatte betaler 2 % av premien.

Pensjonsforpliktelser og pensjonmidler er ikke balanseført.

Før årsoppgjørsposteringer i pensjonskassens regnskap har BKF pr 31.12.19 kr 11.223.908 innestående på premiefond.

Fra 2020 tar BKF tilbake ansvaret for å dekke løpende betjening av avtale knyttet til oppsatte rettigheter for tidligere ansatte i forvatningsenheten i BKF, senere Akasia AS. Pensjonsmidlene knyttet til denne ordningen er pr 31.12.2019 plassert i Akasia pensjonskasse. Premiefondet tilknyttet denne ordningen utgjør 13,5 mill kroner

Estimert forpliktelse/midler 31.12.19	BKF	Akasia
Brutto påløpt forpliktelse	199 067 851	162 561 000
Pensjonsmidler	195 419 352	162 515 000
Netto pensjonsforpliktelse	3 648 499	46 000

Medlemsstatus

Antall aktive	240	
Antall oppsatte	477	887
Antall pensjonister	133	111

Note 5 Faste eiendommer og anlegg

Avskrivningstid	År							
Kirker	50							
Eiendom for utleie	10-25							
Gravplasser, kapell o.l.	50-80							
	31.12.2018	Hist.verdi inkl. oppskr.	Akkumulert avskrivning	Årets aktivering	Årets avgang	Årets nedskrivning	Årets avskrivning	Verdi pr. 31.12.2019
Kirker	566 395 686	848 278 412	281 882 727	34 004 992			13 586 763	586 813 915
Eiendom for utleie	6 461 311	8 097 618	1 636 309	2 804 000			335 174	8 930 137
Gravplasser, kapell o.l.	347 534 145	403 361 286	55 827 141	61 286 742			5 661 375	403 159 512
Sum	920 391 141	1 259 737 317	339 346 177	98 095 734	0	0	19 583 312	998 903 563

Det er mottatt 1.754.000, fra Hordaland fylkeskommune, for grunnnavstøtelse. Eiendelene står ikke i balansen, og er derfor ikke ført under årets avgang.

Åsane kirke	454 000
Møllendal gravplass	1 300 000

Note 6 Inventar, utstyr, maskiner og transportmidler

Avskrivningstid	År							
Inventar	10-14							
Data utstyr	5							
Systemer/programvare	5-10							
Traktorer	10							
Gravemaskiner	10							
Biler	10							
Maskiner	10							
Verktøy og lette mask.	3							
	31.12.2018	Akkumulert ansk.kost	Akkumulert avskrivning	Årets aktivering	Årets avgang	Årets nedskrivning	Årets avskrivning	Verdi pr. 31.12.2019
Inventar	2 953 722	4 061 786	1 108 064				297 403	2 656 319
Data utstyr	2 649 674	8 681 496	6 031 822				743 472	1 906 202
Systemer/programvare	1 904 895	17 193 274	15 288 378				264 039	1 640 856
Traktorer	736 567	3 236 781	2 500 213				205 552	531 015
Gravemaskiner	614 710	4 420 937	3 806 227				349 510	265 200
Biler	3 965 268	13 927 739	9 962 472		50 000	96 061	1 057 154	2 762 053
Maskiner	454 294	2 765 543	2 311 250				121 177	333 116
Verktøy og lette mask.	0	597 082	597 082					0
Sum	13 279 129	54 884 637	41 605 509	-	50 000	96 061	3 038 307	10 094 762

Avskrivningsbeløpet for inventar gjelder leie av Sandviken menighetshus og kontorer i Storetveit menighet.

Storetveit menighet, oppgradering av kontorer, vil bli fratrukket husleie frem til år 2022.

Sandviken menighetshus, leien dekket frem til 30.11.2030.

Note 7 Aksjer og andeler

Aksjer:

Selskap	Eierandel	Balanseført verdi
Akasia AS	100,0 %	67 601 657
Kirkepartner AS	8,2 %	17 429

Det er i løpet av året solgt 7 aksjer i Kirkepartner AS til andre felleråd i henhold til avtale.

Bergen kirkelige felleråd har i 2018 ytet et ansvarlig lån på kr 1.044.135 til Kirkepartner AS.

Lånet er avdragsfritt i 5 år og nedbetales deretter over 2 år.

Omløpsmiddel:

Andel Bildelingen	7 000
-------------------	-------

Note 8 Avsetninger

Spesifikasjon over fond, avsetning til og bruk av fond 2019

Type fond	IB	Årets avsetninger	Årets bruk avsetninger	UB
Disposisjonsfond	-24 129 034	-4 226 660	3 554 672	-24 801 022
Bundne driftsfond	-1 017 633	-496 940	20 052	-1 494 521
Ubundne investeringsfond	-88 117 000	-55 581 505	953 373	-142 745 132
Bundne investeringsfond	-13 692 742	-454 000	13 330 000	-816 742
Sum	-126 956 408	-60 759 105	17 858 097	-169 857 417

Note 9 Kortsiktig fordring

Kortsiktig fordring består av følgende poster:

Momskompensasjonskrav	10 380 478
Kunder gravplassmyndigheten	1 709 715
Lønn og lønnsrefusjoner	386 243
Forskuddsbetalte kostnader Akasia kirke og gravplas	20 088 767
Andre forskuddsbetalte kostnader	948 152
Kortsiktig fordring menigheter	1 357 068
Annen kortsiktig fordring	132 095
Sum	35 002 518

Note 10 Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld består av følgende poster:

Leverandørgjeld	-14 097 550
Skyldig offentlige avgifter	-5 724 243
Feriepenger	-9 035 701
Annen kortsiktig gjeld	-694 992
Sum	-29 552 486

Note 11 Budsjett

Opprinnelig budsjett ble vedtatt 12.12.2018.

Budsjettet er revidert 30.10.19 og 11.12.19

Note 12 Nærstående parter

Bergen kirkelige fellesråd forvalter eierskapet i Akasia AS på vegne av soknene i Bergen.

Akasia kirke og gravplass AS er et egenregiselskap som leverer tjenester til BKF.

Akasia AS eier 100 % av aksjene i Akasia kirke og gravplass AS.

Pr 31.12.2019 er det inngått følgende avtaler mellom Bergen kirkelige fellesråd og Akasia AS med datterselskap:

Akasia AS

Avtale vedrørende rettigheter og forpliktelser knyttet til BKF's pensjonsordning så langt den gjelder ansatte i Akasia

inkl. tilleggsavtale. Avtalen er under reforhandling.

Fra 2020 overtar BKF ansvar for løpende betjening av disse forpliktelsene.

Avtale for leie av datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr.

Akasia kirke og gravplass AS

Avtale om leveranse av FM-tjenester

Løpende driftsavtaler (SLA) innen

Renhold, service, drift og vedlikehold av bygninger

Service, drift og vedlikehold av utomhusanlegg

Kapelltjenester, gravferd og kremasjon

Regnskap og lønn BKF og menighetene

Tilsyn og drift av utleiebygg

Transaksjoner i 2019

	Faktura fra Akasia konsernnet til BKF	Faktura fra BKF til Akasia-konsernnet
(inkl mva)		
Akasia kirke og gravplass AS *) og **)	135 998 656	1 089
Akasia AS ***)		4 519 133
Akasia Barnehage AS		72 211
Akasia Eiendomsforvaltning AS		1 130
	135 998 656	4 593 563
*) Herav faste driftsavtaler	69 193 245	
***) Herav ført i investeringsregnskapet	42 312 234	
***) Herav leie datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr		4 375 000

Note 13: Revisjon

Regnskapsrevisjon	444 325
Forvaltningsrevisjon	309 465
Annen bistand	117 300
Sum	871 090

Note 14: Endring i arbeidskapital

	Regnskap 2019	Regnskap 2018
Omløpsmidler 31.12	195 409 903	149 829 804
Kortsiktig gjeld 31.12	-29 552 486	-30 873 396
Arbeidskapital 31.12	165 857 417	118 956 408
Arbeidskapital 01.01	118 956 408	81 586 978
Endring AK i balansen (A)	46 901 009	37 369 430

Anskaffelse av midler		
Inntekter driftsdel	251 138 175	238 314 163
Inntekter investering	2 466 142	90 500
Innbetalinger ved eksterne transaksjoner	138 233 842	118 816 282
Sum anskaffelse av midler (B)	391 838 159	357 220 945

Anvendelse av midler		
Utgifter driftsdel	247 292 354	231 612 829
Utgifter investering	97 644 796	87 176 455
Utbetalinger ved eksterne transaksjoner		1 062 231
Sum anvendelse av midler (C)	344 937 150	319 851 515

Endring arbeidskapital (B-C)	46 901 009	37 369 430
-------------------------------------	-------------------	-------------------

Note 15
KAPITALKONTO 2019

DEBET		KREDIT	
		IB, kap.kto: Overskudd i kapital	1 002 335 159
11 Salg av fast eiendom		10 Aktivering av fast eiendom	98 095 734
13 Avskrivning/nedskrivning fast eiendom	19 583 312	12 Oppskrevet fast eiendom	
15 Salg av aksjer og andeler	1 667	14 Kjøp av aksjer og andeler	
17 Nedskrevet aksjer og andeler		16 Oppskrevet aksjer og andeler	
19 Avdrag på utlån		18 Utlån	
21 Nedskrevet utlån		20 Oppskrevet utlån	
23 Salg biler, mask., inv., utst.	50 000	22 Kjøp av biler, maskiner, inv., utstyr	
25 Avskrivning av biler, mask., inv., utst.	3 134 368	24 Oppskrevet biler, maskiner, inv., utst.	
27 Oppskrevet / overtatt ekst. lån		26 Nedskrevet / overført ekst. lån	
29 Bruk av lånemidler		28 Avdrag ekst. lån	
31 Urealisert kurstap i år		30 Tilb.ført ureal.kurstap forr. år	
33 Tilbakeført urealisert kursg. forr. år		32 Tilbakeført lån av lånefondet	
UB, kap.kto: Overskudd i kapital	1 077 661 547		
SUM DEBET	1 100 430 893	SUM KREDIT	1 100 430 893

* se note 5, 6 og 7

Fellesrådets økonomi 2019

Investeringsregnskap

(tall i parentes gjelder tilsvarende tall for 2018)

(mill. kroner)	Regnskap 2019	Revidert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
Investeringer i anleggsmidler	98,2	102,9	144,7	87,2
Ansvarlig lån				1,1
Dekning av tidl.års udekket	4,0	4,0	4,0	4,0
Avsetninger	56,0	54,7	4,0	51,8
Årets finansieringsbehov	158,2	161,7	152,7	144,1
Finansiert slik:				
Inntekter fra salg av driftsmidler/fast eiend.	-2,5	-2,3		-0,1
Refusjoner	-16,8	-16,0		-17,2
Tilskudd til investeringer	-121,4	-121,3	-121,3	-101,6
Sum ekstern finansiering	-140,7	-139,6	-121,3	-118,9
Overført fra driftsregnskapet	-3,2	-3,0	-	-2,8
Bruk av avsetninger	-14,3	-19,0	-31,3	-22,4
Sum finansiering	-158,2	-161,6	-152,7	-144,1
Udekket/udisponert	0,0	0,0	-	

Det er investert totalt 98,2 (87,2) mill kroner (inkl mva) i anleggsmidler, hvorav 64,1 (24,0) til gravplasser og 33,8 (62,8) mill kroner til kirkebygg og 0,2 (0,4) mill kroner til IKT (nettverk).

Investering kirkebygg har følgende fordeling:

- Middelalderkirker 20,6 mill kroner
- Rehabilitering kirkebygg 12,4 mill kroner
- Nye kirkebygg 0,8 mill kroner

På gravplassområdet er man kommet godt i gang med grunnarbeidene til ny gravplass i Åsane (Antveit gravplass). Etter planen skal gravplassen ferdigstilles i løpet av første halvår 2021.

Fase B av rehabiliteringsprosjektet på Nygård kirkegård ferdigstilt, inkludert navnet minnelund. Med dette har Bergen fått sin femte navnete minnelund. Dette er en gravleggingsform som har blitt svært godt mottatt av byens innbyggere, og vi planlegger å etablere minst en ny navnete minnelund hvert år fremover.

Det pågår til enhver tid større og mindre rehabiliteringsprosjekter på gravplassene. I 2019 er det blant annet rehabilitert et urnefelt på Solheim gravplass for å sikre nødvendig tilgang på ledige graver. En sentral trapp på Møllendal gravplass er også rehabilitert. Arbeid med utarbeidelse av tilstandsanalyser for gravplassene er påbegynt, og dette vil gi viktig informasjon om hvilke prosjekter som må prioriteres i årene som kommer.

Øvsttun kapell er gjenåpnet etter en omfattende rehabilitering både utvendig og innvendig. Seremonirommet fremstår nå som verdig, er universelt utformet og kan gjøres livssynsnøytralt ved behov.

I 2019 er det også utført større rehabiliteringsarbeider på ulike driftsbygg, blant annet på Eidsvåg og Møllendal gravplasser og Borgstova i Arna.

Areal til fremtidig utvidelse av Mjeldheim gravplass i Arna ble ervervet i februar. Kjøpet er finansiert med ekstrabevilgninger fra Bergen kommune i 2017 og 2018. Tidligere års udekket underskudd knyttet til kjøp av gravplassareal i Åsane og på Øvsttun er i 2019 regulert ned med 4,0 mill kroner.

Korskirken og Domkirken gjennomgår total rehabilitering. I 2019 har hovedaktiviteten vært i Korskirken, med nytt tak og rehabilitering av murverk. Tårnet er kalket og prosjekteringsarbeid for innvendig rehabilitering og området utenfor pågår.

I Domkirken er Trappetårnet ferdig utvendig, og arbeidet innvendig pågår. I løpet av året er også huset på kirkegården («Villaen») rehabilitert både innvendig og utvendig, og fremstår nå som et hensiktsmessig avlastningsbygg for ulike aktiviteter i menigheten.

Mot slutten av året fikk Bergen kirkelige fellesråd tilsagn om statlig medfinansiering av middelalderprosjekt, til sammen 1,8 mill kroner. Beløpet er beskjedent i forhold til totalbehovet, men samtidig en etterlengtet begynnelse.

For de øvrige kirkebyggene er det også store vedlikeholdsetterslep. Vi arbeider planmessig med å gjennomføre tilstandsanalyser for alle kirkebyggene for å avdekke behov og anslå fremtidig investeringsbehov. De ulike prosjektene prioriteres med utgangspunkt i gjennomførte tilstandsanalyser. I 2019 har vi blant annet fullført rehabilitering av yttervegger i Biskopshavn kirke, lagt nytt tak på kyrkjestova i Arna, skiftet vinduer i kirkerommet i Fridalen kirke og ordnet drenering rundt Nykirken.

Kirken i Bergen ønsker å ta sin del av ansvaret for klimaforbedrende tiltak og universell utforming. I 2019 er det installert nye SD-anlegg i Åsane kirke, Sandvikskirken og St. Markus kirke. I tillegg pågår det arbeidet i Fana kirke, Slettebakken kirke og Landås kirke. Årstad kirke har fått ny rullestolrampe og flere kirker står for tur så snart prosjektene er godkjent av Bergen kommune.

Det er mange flott kirkedører i Bergen. Det er igangsatt et større prosjekt med rehabilitering / utskifting av disse. I 2019 har Åsane gamle kirke, Årstad kirke, St. Jakob kirke, Fridalen kirke og Sandvikskirken fått nye eller rehabiliterte kirkedører.

Bergen kirkelige fellesråd har tre kirkebyggprosjekt under planlegging: Tilbygg til Birkeland kirke, ny nærkirke i Sædalen og ny nærkirke på Haukås. På Birkeland jobber vi med byggesak. I Sædalen og på Haukås er det fremdeles reguleringsplanarbeid.

Det er omfattende behov for å oppgradere nettverkløsningene til alle lokasjoner. Arbeidet er godt i gang og videreføres i 2020.

Bergen kirkelige fellesråd mottok i 2019 totalt 121,4 (101,1) mill kroner i tilskudd til investeringer fra Bergen kommune. I tillegg til rammetilskudd innenfor områdene gravplasser, middelalderkirker og kirker inkluderer dette ekstraordinære bevilgninger på henholdsvis 25 og 20 mill kroner til ny gravplass i Åsane og nytt tak på Fyllingsdalen kirke.

Momskompensasjon utgjør 16,8 mill kroner. Øvrige inntekter kommer fra kompensasjon ved grunnavståelse av mindre tomteareal (1,8 mill kroner) og salg av driftsmidler. I tillegg har vi mottatt kr 48.000 fra Enova knyttet til ny varmesentral i Solheim kirke (2018).

Driftsregnskap

(mill. kroner)	Regnskap 2019	Revidert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
Driftsinntekter	-248,0	-244,3	-214,8	-237,6
Driftsutgifter	247,4	244,2	218,0	232,7
Brutto driftsresultat	-0,5	-0,1	3,1	-4,9
Netto finansinntekter/-utgifter	-3,9	-3,5	-1,5	-1,8
Resultat før disposisjoner	-4,4	-3,6	1,6	-6,7
Bruk av udisponert fra tidl. år (overskudd)	-	-	-	-3,1
Bruk av bundet disposisjonsfond / disposisjonsfond	-3,6	-4,0	-1,6	-2,5
Avsatt til disposisjonsfond/bundne driftsfond	4,7	4,6	-	9,6
Overført til investeringsregnskapet	3,2	3,0	-	2,8
Sum avsetninger	4,4	3,6	-1,6	6,7
Regnskapsmessig resultat	0,0	0,0	0,0	0,0

Driftsregnskapet viser et mindreforbruk før disposisjoner på 4,4 mill kroner. Av dette er 3,2 mill kroner i henhold til budsjettvedtak overført til investeringsregnskapet.

BKF mottok i 2019 totalt 162,1 (156,4) mill kroner i driftstilskudd fra Bergen kommune. Av andre store inntekstposter kan nevnes 23,7 (22,0) mill kroner fra Den norske kirke og diverse egne inntekter på 24,0 (23,8) mill kroner. Dette omfatter blant annet festeavgifter, brukerbetaling og leieinntekter).

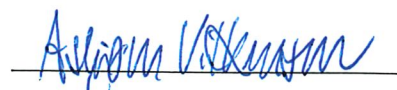
Pr 31.12.19 hadde BKF ca160 ansatte fordelt på ca 140 årsverk. Av totalt driftsutgifter på 247,4 (232,5) mill kroner er 102,1 (101,9) mill kroner benyttet til lønn og sosiale utgifter. Kjøp av varer og tjenester utgjør 113,8 (100,6) mill kroner, og er benyttet til løpende drift og vedlikehold av kirker og gravplasser, gravferdstjenester og administrasjon. 66 % av dette gjelder kjøp av tjenester fra egenregiselskapet Akasia kirke og gravplass AS.

Netto finansinntekter utgjør 3,9 (1,8) mill kroner. Endringen fra 2018 skyldes dels et økede rentenivå, dels at vi har mottatt tilskudd for prosjekter som foreløpig er under prosjektering/delvis utførelse.

Bergen, 12.02.2020 / 19.02.2020

Bjørn Sveinall Øgaard
Leder Bergen kirkelige fellesråd

Asbjørn Vilkenen
Kirkeverge

Til Bergen Kirkelige Fellesråd

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Bergen Kirkelige Fellesråd som viser netto driftsresultat på kr 4.359.422 og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 0. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, driftsregnskap og investeringsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Bergen Kirkelige Fellesråd per 31. desember 2019, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av fellesrådet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Fellesrådet og daglig leder er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsmelding, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Fellesrådets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Fellesrådet og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk

i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av fellesrådets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med fellesrådet blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av fellesrådets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 12. mai 2020
Deloitte AS

Unni-Renate Moe
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Unni-Renate Moe

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5995-4-99839

IP: 217.173.xxx.xxx

2020-05-12 13:14:31Z

Penneo Dokumentnøkkel: 2ZILP-TTGUY-C55I2-QM4UW-KS4NF-EW6VA

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Bergen Kirkelige Fellesråd
Att.: Daglig leder Asbjørn Vilkenen
Marken 34

5017 BERGEN

Revisjonsrapport nr. 2 (journalføres)

12. mai 2020

REVISJONSRAPPORT FOR REGNSKAPSÅRET 2019

Vi har avsluttet revisjonen av årsregnskapet for Bergen Kirkelige Fellesråd (BKF) for 2019. Vi vil i denne forbindelse knytte noen kommentarer til vårt arbeid og det fremlagte årsregnskap. Revisjonsrapportens formål er å gi en oppsummering av vesentlige forhold som vi er blitt kjent med i løpet av revisjonen.

I vår revisjon har vi gjennomført de revisjonshandlinger vi har ansett nødvendig for å få bekreftet at årsregnskapet ikke inneholder vesentlige feil eller mangler.

Etter vår mening har samarbeidet med fellesrådets ledelse og øvrig personale vært godt. Vi har fått den assistanse og de opplysninger vi har bedt om.

Fellesrådets ledelse er ansvarlig for å etablere og opprettholde en tilfredsstillende intern kontroll, herunder sørge for at regnskapsføringen er i samsvar med lov og forskrifter og at formuesforvaltningen er ordnet på betryggende måte.

Vi gjør oppmerksom på at vår gjennomgang av den interne kontroll er begrenset til den gjennomgang vi er pliktige til i henhold til god revisjonsskikk.

Uavhengighet og objektivitet

Vi vil innledningsvis bekrefte at revisjonsteamet overholder kravene til uavhengighet og objektivitet i henhold til revisorloven. Andre tjenester enn revisjons- og revisjonsrelatert arbeid for fellesrådet er utført i begrenset omfang.

Intern kontroll

Vår gjennomgang av interne rutiner knyttet til de økonomiske områdene viser at disse i stor grad er tilfredsstillende, men at det er begrenset med skriftlige rutinebeskrivelser og beskrivelser av kontroller. Dette gjelder for områdene innkjøp, inntekter og utfakturering, og lønn. Vi anbefaler at BKF prioriterer at disse formaliseres i større grad, samt inkluderer eventuelle kontroller som gjennomføres i skriftliggjøringen. Det er naturlig at arbeidet her ses i sammenheng med skifte av økonomisystem.

Revisjonen gjennom året

Ved vår revisjon gjennom året har vi lagt vekt på å kontrollere påliteligheten i de interne kontroll- og regnskapsrutiner som fører frem til og danner grunnlaget for avleggelsen av årsregnskapet. Videre har vi utført direkte kontroll av utvalgte poster i regnskapet.

Vi har ikke avdekket noen forhold som var av en slik karakter eller størrelse at de skaper usikkerhet om det fremlagte årsregnskap. Vi vil likevel kommentere enkelte forhold nedenfor.

Periodisering av inntekter*Feilperiodisering av festeavgifter*

Festeavgifter inntektsføres fullt ut på tidspunkt for fakturering uavhengig av perioden som festeavgiften gjelder for. Inntekten skulle vært periodisert over den aktuelle festeperioden. Forholdet er også kommentert i vår revisjonsrapport for 2018. Det er vår vurdering at nettoeffekt av dette ikke er vesentlig for regnskapet da det gjøres tilsvarende hvert år. Det er likevel vår anbefaling at BKF får på plass et system som gjør fellestrådet i stand til å gjennomføre riktig regnskapsperiodisering av festeavgifter. Vi er kjent med at arbeidet med nytt økonomisystem er utsatt, som også påvirker arbeidet med en prosess hvor festeavgifter periodiseres.

Lønn*Kontroll av arbeidsavtaler*

Vi har kontrollert et utvalg ansatte mot underliggende arbeidsavtale for å påse at avtale er på plass og at lønnsutbetaling samsvarer med avtale. Det er ikke avdekket avvik i forbindelse med vår kontroll.

Kontrollrutiner lønnsutbetaling

Personer på lønn som har tilgang til å kjøre lønn har samtidig mulighet til å gjennomføre utbetaling. Forholdet er også kommentert i vår revisjonsrapport for 2018. Imidlertid har BKF på plass gode kompenserende kontroller ved dobbel godkjenning bank og ved rutine for gjennomgang av lønnslistene av økonomi og personal ved hver lønnsutbetaling. Vi vil fremdeles anbefale at BKF ser på muligheten for at sistnevnte rutine utvides med at hver menighet også gjennomgår lønnslistene ved utbetaling, noe som vil styrke kontrollrutinen ytterligere.

Reiseregninger

Vi merker oss at det ved føring av reiseregninger benyttes skjema for forrige år hvor satser ikke er oppdatert. Ettersom BKF legger informasjonen inn i regnskapssystemet manuelt med oppdatert beregning av satser, vil ikke bruk av utdatert skjema medføre feil i endelig beregning, men beløp vil ikke samsvare med skjema. Vi anbefaler at BKF benytter oppdaterte skjema ved føring av reiseregninger.

Verdi av finansielle anleggsmidler

BKF har i balansen en bokført verdi på investering i Akasia AS på MNOK 67,6 per 31.12.2019. BKF har også en kortsiktig fordring på selskapet på MNOK 20 per 31.12.2019.

På bakgrunn av revisorgodkjent årsregnskap for Akasia AS i 2019 har BKF vurdert det slik at verdien er til stede på investering i Akasia AS og på fordring på selskapet. Vi aksepterer BKF sin vurdering.

Merverdiavgiftskompensasjon

Vi har løpende foretatt kontroller av grunnlag for søknad om merverdiavgiftskompensasjon, og våre kontroller har ikke avdekket vesentlige feil i grunnlag for søknad.

Revisjonen av årsoppgjøret

Ved vår revisjon av årsoppgjøret har vi lagt vekt på kontroll av fullstendighet av inntekter og gjeld, og gyldighet av eiendeler og kostnader.

Dokumentasjonen på årsregnskapet som er blitt fremlagt for revisjon har vært av tilfredsstillende kvalitet.

Vi har ved våre revisjonshandlinger ikke funnet vesentlige formelle eller materielle feil i det fremlagte regnskap.

Avslutning

Vennligst ta kontakt dersom det er spørsmål til punktene ovenfor.

Vi vil avslutningsvis takke for et godt samarbeid knyttet til revisjonen av regnskapsåret 2019.

Med vennlig hilsen
Deloitte AS

Unni-Renate Moe
statsautorisert revisor

Kopi: Kontrollutvalget

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Unni-Renate Moe

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5995-4-99839

IP: 217.173.xxx.xxx

2020-05-12 13:14:31Z

Penneo Dokumentnøkkel: BUP5I-6T7C3-TB32Q-JNUSS-D7CEB-6YH87

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Saknr: 2017/96-13
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksgang

Utvalg	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	18/20	26.05.2020

Kirkevergen orienterer om ny status i arbeidet med utviklingen av internkontroll systemet i BKF

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tar informasjonen fra kirkevergen om status i arbeidet med utviklingen av intern kontroll systemet til orientering.
2. Videre ber kontrollutvalget om at kirkevergen kommer med ny skriftlig og muntlig status i saken til siste møte før sommerferien 2021.
3. Den skriftlige orienteringen bes sendt sekretariatet senest to uker før møtedato.

Sammendrag

Formålet med denne saken er å følge opp kirkevergens arbeid med utviklingen av intern kontroll systemet i BKF.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Internkontrolldokumentasjon til Kontrollutvalget i BKF 15.05.20 med vedlegg

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd gjorde bl.a. slikt vedtak i møte 31.10.2017:

«Kontrollutvalget ber kirkevergen orientere om oppfølging av plan for internkontroll og gjennomføringen av den, på førstkommende utvalgsmøte, jf. utvalgets årsplan for 2017 punkt 2.»

Fra behandlingen i møte i kontrollutvalget 20.02.2018 ble dette protokollert:

«Behandling i møtet:

Kirkeverge, Asbjørn Vilkenen, orienterte om oppfølging av plan for internkontroll og gjennomføringen av den, og svarte på spørsmål fra kontrollutvalget.

Det kom bl.a. frem at arbeidet er fortsatt i prosess og utvikling med utgangspunkt i HMS forskriften og ift. den nye personvernloven som skal tre i kraft i mai 2018. Risikoanalyser vil også være et forhold som vil bli fokusert på i denne saken.

Kontrollutvalget takker for orienteringen som ble gitt. På bakgrunn av dette ber utvalget om å få en ny orientering om saken i første møte i 2019.

Etter dette ble slikt vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget ber om å få en ny orientering om status i arbeidet med utviklingen av internkontroll systemet i BKF i første møte i utvalget i 2019.

I møte i kontrollutvalget 28.05.2019 ble det gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalet tar informasjonen fra kirkevergen om status i arbeidet med internkontroll systemet til orientering.*
2. *Videre ber kontrollutvalget om at kirkevergen orienterer en gang i året om status i dette arbeidet, neste gang i siste møte før sommerferien 2020.*

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalget har vedtakskompetanse i denne saken, jf. regler for kontrollutvalget §§ 2 og 3.

Vurderinger og virkninger

På bakgrunn av vedtaket over har vi mottatt vedlagte skriftlige informasjon fra kirkevergen om status på arbeidet med internkontroll systemet i BKF. I tillegg er det gjort avtale om at Kirkevergen kommer i dette møtet for å gi muntlig orientering om status i arbeidet med utviklingen av intern kontroll systemet i BKF. Intern kontroll informasjonen er digital og kirkevergen vil demonstrere hvordan dette fungerer i møtet.

Av den mottatte informasjonen går det frem at BKF er kommet meget langt i arbeidet med intern kontroll arbeidet siden sist rapportering til kontrollutvalget. Intern kontroll arbeid er et kontinuerlig og omfattende arbeid. Som organisasjon blir en aldri «ferdig» med intern kontroll arbeidet da det hele tiden skjer endringer.

Konklusjon

Dersom det ikke kommer frem noe spesielt i kirkevergens muntlige orientering, anbefales det at kontrollutvalget tar informasjonen til orientering. Det anbefales i tillegg at kontrollutvalget ber om å få ny orientering om status i arbeidet med intern kontroll systemet om ett år.

Roald Breistein

Dato: 15.05.2020

Vår ref: 20/03487-1

Deres ref:

Internkontrolldokumentasjon til Kontrollutvalget i BKF 15.05.20

Vedlagt følger dokument for beskrivelse av internkontrollarbeidet i BKF. Dette skal legges frem for fellesrådet i juni hvert år. I forkant av det har Kontrollutvalget bedt om å få arbeidet presenter.

Internkontrollen-dokumentasjonen for BKF er digital. Den er laget på en Sharepoint-side som er tilgjengelig for alle ansatte. Den inngår i et oppsett med oversikt over rutiner, skjema, sjekklister og avviksmeldingssystem.

Vedlagt dokument er en pdf av nettsiden, lenkene i dokumentet vil ikke være tilgjengelig for dere. Kirkevergen vil presentere saken nærmere i møtet, som avtalt. Det er også mulig å gi de av dere som ønsker det brukernavn og passord til sidene, det kan gjøres på forespørsel.

Med vennlig hilsen

Asbjørn Vilken
Kirkeverge

Mona Gangsøy Eide
Administrasjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
INTERNKONTROLL

Mottakere:
Roald Breistein,

INTERNKONTROLL - BKF

[Internkontrollforskriften](#) er en del av «Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter». Forskriftene beskriver 8 punkt som en Internkontroll skal inneholde. Bergen kirkelige fellesråds arbeid med Internkontroll tar utgangspunkt i disse 8 punktene. Der beskrives hvordan det blir arbeidet med internkontroll innen HMS, og også på generelt grunnlag og i videste forstand, som definert i COSO-rapporten.

I Internkontrollforskriften §5 står følgende:

Internkontroll innebærer at virksomheten skal

1. sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten

2. sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer

3. sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes

Dokumentasjon

–

–

1. Tilgjengelighet

2. Opplæring og informasjon

3. Medvirkning og læring

4. Mål og plan

5. Organisasjon og ansvar

6. Risikovurdering

7. Avdekke / rette / forebygge avvik

8. Overvåking

Internkontroll innebærer at virksomheten skal	Dokumentasjon
4. fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet	må dokumenteres skriftlig
5. ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt	må dokumenteres skriftlig
6. kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene	må dokumenteres skriftlig
7. iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen	må dokumenteres skriftlig
8. foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt	må dokumenteres skriftlig

1. Tilgjengelighet

Internkontrollen skal: «sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten».

BKF abonnerer på Simployer-Infotjenesters håndbøker; [HMS-håndbok](#), [Personalhåndbok](#) og [Lederhåndbok for kirkelige fellesråd](#). Disse oppdateres kontinuerlig av Simployer med til en hver tid gjeldende lover og forskrifter. De nås blant annet via nettsiden "[BKF-Rutiner og skjema](#)". På den nettsiden finnes også lokale rutiner og skjema, og det vises til gjeldende lover og forskrifter der aktiviteten reguleres av disse. Både håndbøkene og "BKF-rutiner og skjema" er tilgjengelig for alle BKF-, BDR- og menighetsråds ansatte innenfor BKF's området.

2. Opplæring og informasjon

Internkontrollen skal: «sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer».

Velfungerende informasjons- og kommunikasjonsflyt satt i system er en forutsetning for å kunne styre og kontrollere. Alle gjeldende rutiner skal gjøres tilgjengelig for ansatte via Intranettet i arbeidsrommet "BKF - Rutiner og skjema". Endringer av rutiner skal behandles i de aktuelle organ, og deretter erstatte eksisterende på Intranettet.

Opplæring HMS og Internkontroll

I forbindelse med nyansettelse blir det informert om HMS-håndboken og Internkontrollsystemet som del av «Innføring for nyansatte»

Alle ledere, AMU-medlemmer og verneombud har gjennomgått lovpålagte HMS-kurs, dette gjentas regelmessig for nye leder/AMU-medlemmer og verneombud. Administrasjonsleder har ansvar for de jevnlige vernerundene i menighetene. Jfr. [stillingsbeskrivelsen](#). Administrasjonsledere i menigheter deltar på månedlige ledersamlinger der HMS-arbeidet er tema. Det arrangeres også IA-dager og andre kurs innen HMS.

I forbindelse med Korona-utbruddet våren 2020 er det gitt mye informasjon om lover og regler, rutiner og retningslinjer. Se [samleside med Korona-informasjon](#). Det er også holdt kurs for kirketjenere, organister, prester og andre i forbindelse med sikker oppstart av aktivitet i kirkene.

Oppdatering om regelverk

Ledergruppen sørger for å være orientert om regelverk gjennom å delta i ulike nettverk, eksempelvis: Riksantikvarens årlige møter for kirkebyggforvaltning, nyhetsbrev fra KA, informasjon på bygg.no, «Simployer-Infotjenester», regjeringen.no, NFG, Nettverk for kirkelige byggforvaltere, Nettverk for G4 (de 4 største fellestrådene i Norge).

Samlingen på Internett av rutiner og skjema, fordelt på våre forskjellige fag og virksomhetsområder, inneholder henvisning til gjeldende regelverk for hvert sitt område.

Generell opplæring og informasjon, ansatte

Manglende opplæring er generelt en risikofaktor som må vurderes i forbindelse med risikoanalyse. Opplæring i arbeidsoppgaver, verktøy og IT-system er viktig for sikkerheten. Det er etablert en rekke faste rutiner for å gi opplæring:

- Administrasjonsledermøter, månedlig. Her får administrasjonsleder informasjon om rutiner og rutine-endringer, lovendringer og annen viktig informasjon. Administrasjonslederne har ansvar for å videreformidle informasjon til menighetenes respektive staber.
- "Innføring for nyansatte", ca 2 ganger pr år.
- Det er utarbeidet "[Retningslinjer for veiledning og oppfølging av ansatte](#)", og det tilbys kollegaveiledning for ansatte i undervisningsstillinger.
- Nærmeste leder har ansvar for at nyansatte får opplæring og har tilgang til aktuelle rutiner og regler, differensiert etter den ansattes ansvarsområde.
- Husmøter og avdelingsmøter i kirkevergens administrasjon, og Stabsmøter i menighetene.

- Alle ansatte har selv ansvar for å holde seg oppdatert med utgangspunkt i tilgjengelige rutiner og lovhenvisninger

Informasjon til publikum

Informasjon til publikum er viktig både for å ivareta sikkerhet, og for å nå målene for virksomheten. Kirken i Bergen når og kommuniserer med publikum, begravelserbyrå og andre samarbeidspartnere via:

- [BKFs nettsider](#). Med lenke til alle menighetenes nettsider, informasjon om og protokoll fra fellesrådsmøter.
- [Gravplassmyndighetens nettside](#). Med informasjon om alle seremonier, oversikt over avgifter og regelverk. Man kan også søke etter grav, og få oversikt over tilbydere av gravstell.
- E-post, post. Besvarer henvendelser. Bestillinger besvares skriftlig i henhold til gjeldende rutiner for aktuell sakstype. Se spesielt rutiner for Kirketorget og for Gravplassmyndigheten.
- Besvarer henvendelser pr. telefon og ved oppmøte i Kirkens hus Bergen i åpningstiden.
- Åpent hus på Møllendal kapell
- Fellesrådets årsrapport

3. Medvirkning og læring

Internkontrollen skal: «*sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes*».

System for håndtering av [aviksmeldinger](#) er viktig for å lære av erfaringer i organisasjonen. Det er også utarbeidet rutine og skjema for [varsling](#).

Avvik eller behov med hensyn til bygningsmassen meldes i hovedsak gjennom FDV-programmet [Lydia](#). Alle menigheter har brukernavn og passord for å logge seg på systemet.

I forbindelse med halvårlege/årlege vernerunder har alle ansatte mulighet til å gi tilbakemeldinger om forhold som ikke fungerer som ønsket. Da blir [dette HMS-skjema](#) fylt ut og sendt til BKF og prosten i gjeldende prosti. Administrasjonsleder har ansvar for at dette gjennomføres i menighetene. HR-avdelingen på bispedømmekontoret og i BKF samarbeider i disse dager om å utarbeide et nytt skjema for HMS-runder.

Medvirkningsplikt og vernetjeneste gjøres i henhold til Hovedavtale og gjeldende lovverk. Rutiner er beskrevet i [HMS-håndboken](#). Det er etablert faste møtepunkt for å lære av hverandre, drøfte vurderte endringer og ha felles medvirkning i prosesser:

- AMU-møter, verneombudsmøter og drøftingsmøter der betydelige endringer av rutiner tas opp for drøfting og innspill.
- Felles miljøutvalg for ledere og verneombud i begge arbeidsgiverlinjer
- Samhandlingsmøte mellom prostene og kirkevergens ledergruppe/områdeledere hver måned
- Møte mellom biskopen og kirkevergen og deres ledergrupper en gang hvert halvår
- Månedlige 1:1 samtaler med nærmeste leder i administrasjonen
- Årlige medarbeidersamtaler med nærmeste leder
- Ledermøter, kirkevergens ledergruppe
- Halvårlege møter i kirkebyggutvalget
- 4 møter årlig med gravplassutvalget
- Årlig møte mellom gravplassmyndigheten og alle trossamfunn
- Årlig møte mellom gravplassmyndigheten og gravferdsbyråene
- Årlig møte mellom kirketorget og gravferdsbyråene

4. Mål og plan

Internkontrollen skal: «fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet»

Vi vil med dette beskrive mål og plan for hele BKF's virksomhet, derunder helse, miljø og sikkerhet

Verdi og måldokument

I innledningen til dette Internkontroll-dokumentet står det at COSO definerer internkontroll som en systematisk prosess, utført av en virksomhets styre, ledelse og øvrige ansatte, utformet for å gi rimelig sikkerhet for oppnåelse av målsettinger relatert til drift, rapportering og etterlevelse. For å oppnå målsettinger, må målene formuleres og følges opp.

Kirkevergen utarbeider årlig [Verdi- og måldokument](#) med målbare mål og fokusområder. Dokumentet godkjennes av fellesrådet. Samtidig evalueres måloppnåelsen av fjorårets Verdi- og måldokument.

Beredskapsplaner

Det er utarbeidet en rekke beredskapsplaner:

- [Varsling av kritikkverdige forhold](#)
- [Beredskapsplan for mistanke eller anklage om seksuell trakassering](#)
- [Sikkerhets- og beredskapsplan for arrangement, tur og leir](#)
- [Rutiner ved mobbe og trakasseringssaker](#)
- [Håndtering av konflikter i menigheter](#)

Kommunikasjon

Det er utarbeidet [Kommunikasjons-strategi for BKF](#).

Arkiv

Det er utarbeidet [arkivplan for BKF](#), og [mal for arkivplan for menighetene](#).

Personvern og Informasjonssikkerhet

Som behandlingsansvarlig har BKF utarbeidet oversikt (protokoll) over hvilke personopplysninger som behandles og det rettslige grunnlaget for behandlingen. Se [BKF's personvernprotokoll](#) og [GPMs personvernprotokoll](#).

Det skal være kontroll med hvem som til enhver tid har tilgang til personopplysninger via våre fagsystem. Det er innført rutine for bestilling og avbestilling av tilganger, og BKF-IT har jevnlig gjennomganger av tilganger. (Månedlig, halvårlig og årlig i forskjellige fagsystem).

Økonomiplan og budsjett

Det utarbeides årlig budsjett og 4-årsplan. 4-årsplanene brukes som grunnlag for budsjettinnspill til Bergen kommune. Økonomiavdelingen utarbeider planer og budsjett for å sikre forsvarlig og god økonomistyring, og for å sikre tilgang til oppdatert og relevant styringsinformasjon som grunnlag for beslutninger og kontroll. Før arbeidet med ny 4-årsplan starter, [inviteres alle menigheter til å komme med innspill](#).

Saker legges frem for fellesrådet i henhold til [økonomiforskrift](#), [økonomireglement](#) og årshjul. Revidert årsbudsjett legges frem for fellesrådet i løpet av året ved behov. I forkant av årlig budsjettprosess

inviteres menighetene til å komme med innspill.

Miljø-fyrtårn

BKF har startet arbeidet med å bli sertifisert som miljø-fyrtårn. I den sammenheng blir det utarbeidet en rekke planer, sjekklister og konkrete måltall.

Kirkebygg og Gravplass

Det utarbeides plan for kirkebyggavdelingens og gravplassforvaltningens arbeid etter budsjett, 4årig økonomiplan og avdekkede behov.

Formålet med kirkebyggavdelingens arbeid er å ta vare på kirkebyggene med alle sine kulturminneverdier, sikre at de tas vare på for fremtiden og sørge for at kirkene er funksjonelle for aktiviteten menighetene ønsker å fylle dem med.

Det er utarbeidet en rekke planer for arbeidet innen Kirkebygg og Gravplass:

- Belegningsplan: Gravplassforvaltningen utarbeider belegningsplan for behov for graver, denne gjennomgås hvert tertial for å sikre at det varsles i tide hvis det ikke er tilstrekkelig tilgjengelige graver.
- [Gravferdsplan](#) er utarbeidet i samarbeid med Bergen kommune. Gravplassmyndigheten har egne delmål som ligger til grunn for planen. Formålet med dette arbeide er å sikre at tilstrekkelig antall graver er tilgjengelig, sikre tjenesteleveranse på gravplassområdet og sikre kapell, krematorium og gravplasser.
- Drift av Møllendal krematorium, [Håndbok for drift](#)
- Renhold, [Plan for hovedrenngjøring av kirker](#), [Plan for hovedrenngjøring av driftsbygninger](#)
- Vakttelefon, [Rutinebeskrivelse vakttelefon](#) og [Varslingsplan for Kirke og Gravplass](#)
- Tilsyn med uteareal, [Vedlikeholdsplan planteurner og bed ved kirker](#)

Behov innen bygg og eiendom avdekkes hovedsakelig gjennom:

- Menighetenes og andres innspill til økonomiplan/budsjett, sammen med innspill fra menighetene i forarbeid til økonomiplan
- Meldinger innkommet gjennom året fra menighetene og fra publikum
- Rapporter fra månedlige byggrunder
- Tilstandsanalyser
- Meldinger fra FDV-systemet [Lydia](#)
- Krav fra myndigheter (Bergen brannvesen, BKK m.fl.)

5. Organisasjon og ansvar

Internkontrollen skal: «*ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt*»

Kirkevergen har det øverste ansvaret for BKF's HMS-arbeid, punkt om ansvar i HMS-håndboken. Det er utarbeidet [delegasjonsreglement](#) for Bergen kirkelige fellesråd

Organisering av BKF

BKF har ett styrende organ, [fellesrådet](#), som er sammensatt av én representant fra hvert av byens 25 menighetsråd. Fellesrådet har to forberedende underutvalg: [Arbeidsutvalget \(AU\)](#) og [Administrasjonsutvalget](#), med delegert myndighet til beslutninger på vegne av fellesrådet i gitte saker i henhold til mandat.

Fellesrådet har tre rådgivende underutvalg: [Gravplassutvalget](#) og [Kirkebyggutvalget](#). I tillegg har BKF et [Kontrollutvalg](#) som rapporterer direkte til fellesrådet. Fellesrådet har oppnevnt et eget [Kulturutvalg](#) som skal stimulere og styrke BKF's kulturarbeid. Det er også [Arbeidsmiljøutvalg](#).

Se [organisasjonskart](#) for Bergen kirkelige fellesråd.

BKF har organisert arbeidet med en sentralenhet som omfatter kirkevergens ledergruppe, administrasjon, kirketorget og gravplassforvaltningen. BKF har ca 160 ansatte, hvorav 28 arbeider i kirkevergens stab og resten fordeler seg på administrasjonsledere, kantorer, kirketjenere, kateketer/pedagoger, diakoner og frivillighetskoordinatorer.

Kirkevergens administrasjon er organisert med 3 fagområder: Menighet, Kirkebygg og Gravplass, og 4 støttefunksjoner: HR, Økonomi, Administrasjon (inkl. IKT, Arkiv og Kirketorget) og Kommunikasjon.

Administrasjonsleder ivaretar daglig leder-funksjoner for menighetsrådet og er samtidig BKF's representant i den enkelte menighet. Forvaltningsvirksomheten i BKF omfatter 65.000 kvadratmeter bygg og over 700 dekar anlegg fordelt på 34 kirker, 27 kirkegårder/gravplasser, fire kapell samt annen eiendom knyttet til disse.

Det er utarbeidet stillingsbeskrivelse for de fleste stillingstyper. De finnes under [stillingsbeskrivelse i BKF's personalhåndbok](#).

Personvern og informasjonssikkerhet

I [Forskrift om Den norske kirkes medlemsregister](#) § 4 står det at Kirkelig fellesråd er lokal behandlingsansvarlig for opplysninger i medlemsregisteret som registreres for alle sokn i det aktuelle fellesrådsområdet. Det er utarbeidet rutiner for registreringer i Medlemsregisteret i forbindelse med kirkebokføring av [dåp](#), konfirmasjon, [vielse](#) og [gravferd](#).

Bergen kirkelige fellesråd er behandlingsansvarlig for personopplysninger som samles inn i forbindelse med kirkenes oppgaver og aktiviteter. Rutiner for oppfølging av dette er beskrevet på siden [Personvern](#). Det er ansatt personombud for Den norske kirke, for felles forvaltning av personvern og informasjonssikkerhet. Mer informasjon om dette finnes under [Personvern på Kirken.no](#).

Det er inngått databehandleravtale med de programvareleverandører som behandler eller oppbevarer personinformasjon på vegne av BKF.

IKT

I henhold til [Kirkeloven](#), har fellesrådet ansvar for "anskaffelse og drift av menighets- og prestekontor". For å tilby sikre og stabile system benytter BKF Kirkepartners tjenester. BKF er også medeier i Kirkepartner AS.

Økonomi

Økonomiavdelingen har ansvar for å tilrettelegge økonomiarbeidet slik at fellesrådet har en forsvarlig og god økonomistyring, med tilgang til oppdatert og relevant styringsinformasjon som grunnlag for beslutninger og kontroll.

Kirkebygg og gravplassforvaltningen

Ettersom Bergen kirkelige fellesråd leier inn tjenester både på drift av kirkebyggene og på prosjekter, er vårt ansvar på dette området i hovedsak ansvaret vi har som bygg- og anleggseier og ansvaret som byggherre når det foregår prosjektarbeid. Det er utarbeidet [FM-avtale](#) (Facility Management) med SLA-avtaler pr. fagområde for byggforvaltning, landskapsdrift og gravferdstjenester. I tillegg er SLA-avtaler på bevarte graver og utenlandske krigsgraver under utarbeiding. Avtaler og bestillinger på større planlagt vedlikehold skrives på egne ordrer og arkiveres. Akutt vedlikehold og mindre planlagt vedlikehold behandles som hovedregel i FDV systemet [Lydia](#). Dokumentasjon lagres i Lydia. Det foreligger også kontrakt mellom BKF og Akasia kirke og gravplass AS om leveranse av FM-tjenester.

Byggherreansvar. BKF sitt ansvar som byggherre er beskrevet i "[Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser \(byggherreforskriften\)](#)". Det utøvende arbeidet med i varetakelse av dette ansvaret leier vi inn gjennom Akasia. Dette er beskrevet i vår FM-avtale. For hvert prosjekt skrives det avtaler som ivaretar ansvaret som byggherres representant, som koordinator for prosjektering og som koordinator for utførelse. Disse avtalene fratar ikke BKF som byggherre ansvaret for plikten til å kontrollere at sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge og anleggsplassen blir ivaretatt og eventuelt gripe inn hvis dette ikke skjer på tilfredstillende måte. I tillegg til å utnevne de ovennevnte representanter, ivaretas sikkerheten og kontrollen bl.a. ved:

- I alle prosjekt er det en styringsgruppe med kirkebyggsjefen/gravplassjefen som leder. På styringsgruppemøter er sikkerhet et tema
- Kirkebyggsjefen/gravplassjefen mottar referat fra byggemøter der vernerunder og sikkerhet er et av flere tema
- Kirkebyggsjefen/gravplassjefen besøker byggeplasser, anmeldt og uanmeldt. Han har den fulle rett til kontakt med enhver håndverker.
- 2-4 ganger hver måned har kirkebyggsjefen/gravplassjefen møte med prosjektsjefen i Akasia. Der blir alle pågående prosjekter gjennomgått, og en behandler eventuelle avvik og justeringer.
- Det blir skrevet referat fra alle møtene, de arkiveres i Public360

Planer for å sikre høy kvalitet i prosjekter innen Kirkebygg og Gravplass:

- [Avtale om koordinatoransvar for utførelse](#)
- [Oppsett over hva en prosjektplan i BKF skal inneholde](#)
- [Hva skal være på plass før prosjekter igangsettes](#)
- [Ansvarsfordeling iht. Byggherreforskriften](#)
- [Avtale om ansvar som byggherrens representant](#)

- [Avtale om koordinatoransvar for prosjektering](#)

Byggeieransvar. Som byggeier er kirkebyggavdelingen/gravplassavdelingen ansvarlig for den daglige driften av byggene, inkludert å ivareta eiers ansvar for sikkerhet. Formålet er å hindre ulykker, sikre forsvarlig drift av bygg og eiendom, tilpasse bygg og gravplassanlegg til den aktiviteten som skal foregå der, og oppfylle lover og forskrifter. Ansvarer inkluderer, men er ikke begrenset til:

- [Byggforvaltning, SLA for renhold, service, drift og vedlikehold](#), herunder byggrunder og ettersyn av rømningsveier, ventilasjon og ventilasjon
- Brannvernarbeid, [Årshjul bygg-brannvern, SLA](#)
- Ettersyn elektroavtaler m.m
- Ettersyn orgler
- Landskapsdrift og uteareal: [Landskapsdrift, SLA for service, drift og vedlikehold av uteareal](#), og [Serviceerklæring skjøtsel av gressbakke kirker](#)
- Vintervedlikehold (brøyting, strøing, fjerning av istapper mm), [Serviceerklæring vinterdrift](#) og [Vintervedlikehold, folder](#)
- [Gravferd, kremasjon og kapelltjenester, SLA, Arbeidsbeskrivelse graveteam](#),
- [Rutine for utsettelse av fastmerker på gamle gravfelt](#)
- [Rutine for sletting av gravminner](#)
- [Bevarte graver, SLA for service drift og vedlikehold](#)
- [Forvaltning, drift og vedlikehold, Alfred Offerdalsvei 12](#)
- [Forvaltning, drift og vedlikehold, Møllendalsveien 56](#)
- Parkeringsforvaltning

Alt dette arbeidet gjøres av Akasia, og er beskrevet i SLA-avtaler med vedlegg.

Gravplassforvaltningens ansvar er å ivareta ansvaret BKF har som gravplassforvaltning i forvaltningseenheten Gravplassmyndigheten.

6. Risikovurdering

Internkontrollen skal: «kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene».

God internkontroll fordrer kontrollaktiviteter som bidrar til at risiko for ikke å nå målsetninger reduseres til akseptable nivåer. I internkontrollsammenheng bør risikovurderinger rettes mot risikoer som kan hindre de tre internkontrollmålsetningene:

- Målrettet og effektiv drift
- Pålitelig rapportering
- Overholdelse av lover og regler

HMS-runder

Gjennom HMS-runder 1-2 ganger årlig, i hver enkelt menighet, det blir gjort risikovurderinger som beskriver helsefarlige arbeidsforhold, og det settes i gang forebyggende tiltak. Det utarbeides rapport etter HMS-rundene som beskriver hvilke tiltak som er gjennomført.

Sykefravær

Det utarbeides oppfølgingsplaner ved sykefravær, og nødvendige tilretteleggingstiltak iverksettes.

Personvern og informasjonssikkerhet

Kirkerådet har utarbeidet en sjekkliste for personvern og informasjonssikkerhet. Fellesrådene oppfordres til å bruke den til å sjekke ulike sider ved behandling av personopplysninger i eget organ.

Sjekkliste: I april 2020 [fylte BKF ut sjekklisten](#) fra Kirkerådet vedrørende personvern og informasjonssikkerhet i forhold til Medlemsregisteret. På bakgrunn av dette er det startet arbeid med å sikre kontroll med tilganger fagsystemene LabOra Menighet og Medarbeideren. Det er også tatt initiativ til å få utarbeidet et funksjonelt risikoanalyse-system innen personvern og informasjonssikkerhet.

IKT

Det er utfordringer med linjekapasitet og stabilitet på Internett i mange av våre kirkebygg og kontorlokaler. Høsten 2019 ble det foretatt en kartlegging av feil og mangler ved intern infrastruktur. på en rekke lokasjoner Det meste ble rettet opp underveis, og resten vurderer vi utbedring av etter behov og alvorlighetsgrad. Det ble fylt ut sjekkliste for hver lokasjon.

Økonomi

Det gjennomføres en rekke kontrollrutiner i arbeidet med innkommende fakturaer, bank og lønn (se under pkt. 7 "[Avdekke/rette/forebygge avvik](#)"). Gjenværende økonomisk risiko i forbindelse med fakturabehandling og bankhåndtering vurderes å være lav.

Mange små stillinger, permisjoner, sykefravær og vikariater gir en kompleks lønns-rutine, hvor feil av og til oppstår, gjenværende økonomiske risiko vurderes likevel å være lav.

Aktuelt område for risikoanalyse i inneværende periode vil fremkomme av verdi og mål-dokumentet.

Kirkebygg og gravplass

Det gjennomføres jevnlig analyser av tilstand på bygg, nødlysanlegg, el.anlegg og annet se [oversikt](#) pr. febr. 2020

7. Avdekke / rette / forebygge avvik

Internkontrollen skal: «*iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen*».

Avvikshåndteringssystemet i BKF er et viktig hjelpemiddel i det jevnlige avdekke brudd på rutiner eller overtredelse av krav i forhold til lovgivningen. Alle meldte avvik skal behandles fortløpende etter oppsatte rutiner. Se [avviksmeldingsskjema](#).

Alle meldte avvik skal gjennomgås på nytt en gang hvert år og systematiseres for å søke å finne mønster eller tendenser. På BKF's junimøte hvert år skal det legges frem en rapport der avvikene fra året før er systematisert og oppfølgingen av dem kommenteres og vurderes.

HMS-runder gjennomføres 1-2 ganger i året. Følgende områder tas opp på vernerundene: * Organisatoriske/psykososiale forhold * Klima/ventilasjon * Belysning/støy * Ergonomi * Personlig verneutstyr/førstehjelpsutstyr * Bygningsmessige forhold * Brannvern * Maskiner og teknisk utstyr * Gifter/helsefarlige stoffer. Rapportene blir gjennomgått og analysert, og det blir iverksatt tiltak og planer. Se [skjema for HMS-runde](#).

Varslingsrutiner skal brukes for å melde ifra om kritikkverdige forhold. Se [rutine for varsling](#).

Økonomi

For å bekrefte at regnskap føres og rapporteres i henhold til gjeldende lover og regler gjennomfører økonomiavdelingen:

- Regnskapet revideres hvert år, revisjonsrapporten gjennomgås av kontrollutvalget og legges frem for fellesrådet.
- Interimsrevisjon hver høst
- Attestasjon av merverdiavgiftskompensasjon annenhver måned
- Øvrige attestasjonsoppdrag (for eksempel rentekompensasjon)
- Det gjennomføres jevnlige status- og driftsmøter med regnskapsfører.
- Eventuelle avvik vurderes og følges opp fortløpende
- Fullmakter (Altinn, fakturabehandling, bank) kontrolleres årlig.

For å holde løpende kontroll med at regnskapet er ajour, og for å redusere risiko for urettmessig bruk av BKF sine midler gjennomfører regnskapsfører avstemming av regnskapsdata i henhold til SLA-avtale.

Innkommende fakturaer: For å redusere risiko for at innkjøp ikke skjer i henhold til budsjetterrammer og fullmakter, og for å redusere risiko for urettmessig bruk av BKF sine bankkonti, gjennomføres følgende:

- Minimum en attestant og en anviser på alle fakturaer. Attestasjons- og anvisningsfullmakter er definert i "profilarket" for BKF definerer hvem som skal attestere og anviser hvilke typer faktura og regnskapsfører registrerer dette i fakturaflyttsystemet i Xledger.
- Xledger er satt opp slik at ingen fakturaer kan overføres til betaling uten at den er behandlet av (minst) to personer.

- Unntak gjelder for stående anvisninger for visse typer kostnader, disse går "rett gjennom" fakturaflytssystemet og kontrolleres/følges opp gjennom faste rapporteringsrutiner.

Bank: For å redusere risiko for urettmessig bruk av BKF sine midler. Gjennomføres følgende:

- Manuell belastning av bankkonti er ikke mulig
- BKF sin nettbank er satt opp slik at alle utbetalinger skal godkjennes av to personer
- Løpende avstemming av alle bankkonti
- Årlig gjennomgang av alle fullmakter i nettbank

Lønn: For å redusere risiko for feil utbetaling av lønn, og redusere risiko for feil skattetrekk, arbeidsgiveravgift, pensjon mv. gjennomføres følgende:

- Signert arbeidsavtale skal foreligge før personer registreres i lønssystemet. Det er en forutsetning for utbetaling av lønn at det foreligger arbeidsavtale.
- Midlertidige stillinger/vikariater registreres i lønssystemet med sluttdato ved innmelding
- Arbeidsdeling mellom BKF og regnskapsfører
- All variabel lønn registreres av én person (administrasjonsleder / administrasjonen) og godkjennes av økonomisjef

Økonomiavdelingen legger frem følgende informasjon om budsjettoppfølging gjennom året:

- Økonomirapporter pr virksomhetsområde legges frem for fellesrådet ihht økonomireglement
- Økonomirapport pr virksomhetsområde utarbeides månedlig til kirkeverge og administrasjon
- Månedlig gjennomgang av status pr virksomhetsområde i ledergruppe og leder for virksomhetsområde
- Økonomisk oppfølging av pågående investeringsprosjekter sammen med kirkebyggsjef og gravplassjef

Bygg og eiendom

I [SLA-avtalene](#) mellom BKF og Akasia er det gjort avtale om en rekke jevnlig risikovurderinger i forbindelse med periodisk gjennomgang av elektrisk anlegg, nødlys og annet. I tillegg utføres det periodiske risikoanalyser og risikovurderinger på forskjellige områder.

For kirkebygg, gravplass, kapell og krematorium er det følgende faste møtepunkt:

- Månedlig rapportering fra og møter med driftssjef bygg (SLA)
- Kvartalsvise møter med driftssjef landskap (SLA)
- Ukentlige møter med prosjektsjef, og jevnlig møter i styringsgrupper for det enkelte prosjekt
- Månedlig rapportering til og møte med kirkeverge med gjennomgang av rapporter
- Det skrives referat fra alle møtene, og disse arkiveres i Public360.

Som bygg- og anleggseier er kirkebyggavdelingen/gravplassavdelingen ansvarlig for å håndtere akutte hendelser. Den viktigste delen av dette er at vi har en 24 timers vaktjeneste, med egen vakttelefon. Vakttelefonen håndterer hendelser per telefon, eller rykker ut dersom det anses som nødvendig. Alle større bygg er utstyrt med brannalarm og innbruddsalarm. Alarmene er tilknyttet vaktsentral og/eller brannvesenet. Vi har varslingsplan dersom alvorlige hendelser inntreffer (NB: lag

lenke). Normalt vil da kirkebyggsjef, kirkeverge og kommunikasjonsrådgiver arbeide sammen for å håndtere situasjonen på overordnet plan. Den praktiske håndteringen skjer fra Akasia.

8. Overvåking

Internkontrollen skal: «foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt».

Det er viktig med jevnlig overvåking av drift og prosjekter. Fremdrift og eventuelle avvik i forhold til bygg og anlegg meldes til fellesrådet. Det gjennomføres årlige møter med Akasia for å gjennomgå og revidere SLA-avtalene.

[Årsmelding](#) til fellesrådet gir en oversikt over arbeidet siste år. Det utarbeides også mer detaljerte rapporter til kirkebyggutvalget og gravplassutvalget.

Internkontrollsystemet gjennomgås og vurderes regelmessig. KA og Kirkerådet er konsultert for å oppfordre til å innføre Internkontrollsystem for hele Dnk, det har ikke kommet positiv tilbakemelding på det ennå.

Det har vært snakket om å anskaffe profesjonelt avviksmeldingssystem og Risikoanalyse-system for hele Dnk via Kirkerådet. Dette er ikke anskaffet ennå, men det blir vurdert.

BKF abonnerer på håndbøker fra Simployer Infotjenester; HMS-håndbok, Personelhåndbok og Lederhåndbok. Disse overvåkes av Simployer, og oppdateres kontinuerlig med nye lover og retningslinjer.

Internkontrollsystemet vi har foreløpig blir gjennomgått av ledergruppen i BKF i mai hvert år. I årshjulet for BKF-møtene er Internkontroll satt opp som tema på juni-møtene.

Saknr: 2017/90-7
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksgang

Utvalg	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	19/20	26.05.2020

Vurdering av om Deloitte er uavhengig i relasjon til BKF 2020

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar egenvurderingen fra ansvarlig revisor, Unni-Renate Moe vedr. om Deloitte er uavhengig i relasjon til Bergen kirkelige fellesråd, til etterretning.

Sammendrag

Formålet med denne saken er at kontrollutvalget skal vurdere om Deloitte er uavhengig i relasjon til BKF.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Vedlegg

1 BKF uavhengighetserklæring 2020

Saksutredning

Bakgrunn for saken

I samsvar med forskrift om kontrollutvalg og revisjon skal oppdragsansvarlig revisor for kommuner og fylkeskommuner ha ført en hederlig vandel. Oppfølging av dette kravet ligger til kontrollutvalget.

Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Det vil være naturlig at revisor for Bergen kirkelige fellesråd leverer tilsvarende egenvurdering til kontrollutvalget.

Oppdragsansvarlig revisor for Bergen kirkelig fellesråd hos Deloitte, Unni-Renate Moe, har sendt over en slik egenvurdering. Egenvurderingen ligger ved saken.

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalget som har vedtakskompetanse i denne saken, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19.

Det vises også til regler for kontrollutvalget § 2. Her heter det bl.a.:

«Kontrollutvalget skal på Fellesrådets vegne forestå den løpende kontroll med BKF's virksomhet - herunder kontrollere om Fellerådets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger. Kontrollutvalget skal påse at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte.»

Vurderinger og virkninger

Som det går frem over har kontrollutvalget ansvar for å se til at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalgets behandling av ansvarlige revisorers egenvurdering, vil være et ledd i å se til at dette er tilfelle.

De spesifikke lovhjemlene om uavhengighet er medtatt i egenerklæringen.

I noen kommuner har revisor utført oppgaver / prosjekt for kommunen, som ikke er bestilt av kontrollutvalget. Det er ingen ting i veien for at dette kan gjennomføres, dersom det ikke kommer i konflikt med uavhengighet og objektivitet eller er arbeid av stort omfang. Det bør derfor opplyses om revisor har utført oppdrag for BKF ut over det som er bestilt av kontrollutvalget, og størrelsen på oppdraget.

Deloitte opplyser dette på forespørsel fra oss:

«Vi har ikke levert tjenester utover det som er inkludert i avtalen med kontrollutvalget. Det har i den løpende revisjonsprosessen påløpt noe mertid. Dette har vi informert om løpende.»

Sekretariatet kan ikke se at det kommer frem opplysninger i egenerklæringen som svekker Deloitte's oppdragsansvarlige revisor, Unni-Renate Moe, sin uavhengighet i relasjon til Bergen kirkelige fellesråd.

Konklusjon

På bakgrunn av det som går frem over anbefaler sekretariatet at kontrollutvalget tar egenvurderingen fra ansvarlig revisor, Unni-Renate Moe vedr. om Deloitte er uavhengig i relasjon til Bergen kirkelige fellesråd, til etterretning.

Til Kontrollutvalget i Bergen Kirkelige Fellesråd

Uavhengighetserklæring

Deloitte AS v/partner Unni-Renate Moe sin egenvurdering av uavhengighet følger punktvis i forhold til krav i kommuneloven § 79 og revisjonsforskriftene §§ 13 og 14, også tilsvarende § 24-4 i ny kommunelov og §§ 16 og 19 i forskrift om revisjon og kontrollutvalg:

Pkt. 1: Ansettelsesforhold	<i>Ansvarlig revisor eller andre som deltar i revisjonen har ikke annen stilling hos virksomheter som Bergen Kirkelige Fellesråd deltar i.</i>
Pkt. 2: Medlem i styrende organ	<i>Ansvarlig revisor eller andre som deltar i revisjonen er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som Bergen Kirkelige Fellesråd deltar i.</i>
Pkt. 3: Deltar i eller har funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	<i>Ansvarlig revisor eller andre som deltar i revisjonen har ikke funksjoner i noen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor for Bergen Kirkelige Fellesråd.</i>
Pkt. 4: Nærstående	<i>Ansvarlig revisor eller andre som deltar i revisjonen har ikke nærstående som har tilknytning til Bergen Kirkelige Fellesråd som er av betydning for vår uavhengighet og objektivitet.</i>
Pkt. 5: Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	<i>Vi bekrefter at det for tiden ikke blir ytet rådgivnings- eller andre tjenester til Bergen Kirkelige Fellesråd som kommer i konflikt med krav til uavhengighet og objektivitet.</i>
Pkt. 6: Tjenester under fellesrådets egne ledelses- og kontrolloppgaver	<i>Vi bekrefter at det for tiden ikke blir ytet tjenester til Bergen Kirkelige Fellesråd som hører inn under fellesrådet sine egne ledelses- og kontrolloppgaver.</i>
Pkt. 7: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	<i>Vi bekrefter at Deloitte for tiden ikke opptrer som fullmektig for Bergen Kirkelige Fellesråd.</i>
Pkt. 8: Andre særegne forhold	<i>Vi kjenner ikke til at det foreligger andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til Deloitte AS som revisor for Bergen Kirkelige Fellesråd.</i>

Bergen, 12. mai 2020
Deloitte AS

Unni-Renate Moe
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Unni-Renate Moe

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5995-4-99839

IP: 109.189.xxx.xxx

2020-05-12 15:08:21Z

Penneo Dokumentnøkkel: 2HVV4-JZ8MD-YN573-OB5MP-DYL18-ZXONM

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Saknr: 2020/38-9
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksgang

Utvalg	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	20/20	26.05.2020

Revisor presenterer revisjonsplan 2020 for regnskapsrevisjonen i BKF

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisjonsplanen og informasjonen om regnskapsrevisjonen så langt i 2020 fra Deloitte AS til orientering.

Sammendrag

Formålet med denne saken er at Deloitte skal redegjøre for planen de har lagt for gjennomføringen av regnskapsrevisjonen for 2020 og status i arbeidet så langt.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevet underskrift

Vedlegg

1 BKF revisjonsplan 2020

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd har ansvar for at det blir gjennomført regnskapsrevisjon i BKF.

Vedtakskompetanse

Vedtakskompetansen i denne saken har kontrollutvalget, jf. regler for kontrollutvalget § 2, der det bl.a. står:

«Kontrollutvalget skal påse at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte.»

Vurderinger og virkninger

Kontrollutvalgets behandling av revisjonsplan og informasjon om regnskapsrevisjonen så langt i 2020, vil være et ledd i å se til at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Sekretariatet har mottatt vedlagte revisjonsplan for 2020.

Slik sekretariatet ser det, bør kontrollutvalget få anledning til å komme med innspill til fokusområder i regnskapsrevisjonen som skal gjennomføres dette året, dersom de ønsker det, selv om det er revisjonen som fastsetter den endelige revisjonsplanen.

Konklusjon

Dersom det ikke kommer frem noe spesielt i møtet blir det anbefalt at kontrollutvalget tar informasjonen fra Deloitte AS til orientering.

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
Oppstartsmøte med økonomisjef og regnskapsfører	Revisjonen har oppstartsmøte med økonomisjef og regnskapsfører tidlig på høsten for å gå kort gjennom revisjonsprosessen og for informasjonsutveksling om evt. endringer. I møtet vil misligheter og rutiner knyttet til forebygging og avdekking av misligheter bli vektlagt.	Deloitte	Sept.
Rutiner	Vi vil kartlegge og teste vesentlige rutiner i fellesrådet: <ul style="list-style-type: none"> • Utgifter/innkjøp • Lønn • Inntekter Fokus her vil være på etablert intern kontroll på de ulike områdene.	Deloitte - interimsrevisjon	Sept./okt.
Utgifter	Detaljkontroll av utgifter.	Deloitte - interimsrevisjon	Sept./okt.
Investeringer/finans	Påse at fellesrådet har regler for finansforvaltningen. Påse at reglene følges.	Deloitte - interimsrevisjon	Sept./okt. Jan.- mars
Nærstående parter	Kartlegge omfang av transaksjoner med nærstående.	Deloitte - interimsrevisjon	Sept./okt.
Kontrollutvalgsmøte	Revisor skal i etterkant av interimsrevisjonen informere kontrollutvalget om evt. vesentlige funn.	Deloitte	Okt./nov.
Mva.kompensasjon	Revisor skal foreta kontroll av hver termin for mva.kompensasjon før denne sendes inn og signeres. Regnskapsfører skal derfor sende nødvendig dokumentasjon (tall i omsetningsoppgave og oversikt over alle transaksjoner for den aktuelle termin) til revisor <u>senest fem virkedager</u> før frist for signering. Frist for innsendelse er innen 1 måned og 10 dager etter utløpet av hver termin, jfr Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. § 7. For 3. termin er det utsatt frist. Økonomisjef er ansvarlig for innsendelse og for å gi beskjed til Deloitte når oppgaven er klar til signering.	Økonomisjef og Deloitte Økonomisjef og Deloitte	Løpende
Offisielt regnskap	Årsregnskapet skal bestå av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noteopplysninger, jfr. Forskrift om økonomiforvaltningen for kirkelige fellesråd og	Kirkeverge	Undertegn et og framlagt revisor

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
	menighetsråd i Den norske kirke § 5-7. Notekravene i § 5-4 er et minimumskrav.		innen 01.03
Offisielt regnskap til revisor	<p>Avstemminger må ikke være ferdigstilt ved avleggelse av regnskapet, men samtlige avstemminger må være ferdigstilt til dato for revisjonsbesøk.</p> <p>Vi benytter Deloitte Connect til mottak av dokumentasjon.</p>	Økonomisjef	
Offisielt regnskap	<p>Ved mottak av endelig regnskap, vil vi påse følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regnskapsmateriell mottas innen 01.03. • Regnskapsoversikter henger sammen • Nødvendige noteopplysninger er utarbeidet • Avslutning av regnskapene er iht. forskrift • Budsjettall stemmer med vedtatt budsjett 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Bank	<ul style="list-style-type: none"> • Bankavstemming 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Investeringer	<ul style="list-style-type: none"> • Verdsettelse og klassifisering av verdipapirer • Avkastning på verdipapirer 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Fordringer	<ul style="list-style-type: none"> • Kundereskontro mot regnskap • Tap på krav (inkl. innbetalingskontroll) for fordringer generelt inkl. vurdering av kundefordringer • Kreditsaldoer • Periodisering inntekter • Avsetninger knyttet til forskuddsbetalte utgifter 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
Driftsmidler	<ul style="list-style-type: none"> Anleggsregister mot regnskap Aktivering Salg Avskrivninger iht. regelverk Gjennomgang prosjektrekskap ved behov 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Påløpte utgifter	<ul style="list-style-type: none"> Vurdere om fellesrådet har tilfredsstillende rutine for å identifisere avsetning for påløpte utgifter Vurdere avsetningene som er gjort 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Leverandørgjeld	<ul style="list-style-type: none"> Leverandørreskontro mot regnskap Debetsaldoer Utbetalingskontroll 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Egenkapital/fond	<ul style="list-style-type: none"> Evt. bevegelser kontrolleres mot avsetninger og bruk i driftsregnskap og investeringsregnskap Kapitalkonto 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Inntekter	<ul style="list-style-type: none"> Analyse av inntekter Rammeoverføring kommune 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Utgifter	<ul style="list-style-type: none"> Analyse av utgifter Periodisering iht. anordningsprinsippet 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Lønn	<ul style="list-style-type: none"> Analyse av lønnskostnader Kontrolloppstilling over innberettet beløp Feriepenger Pensjon Skattetrekk Arbeidsgiveravgift Sykepengerefusjoner 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
Revisjonsberetning	Revisor skal avgi revisjonsberetning senest 1. april, jfr. Forskrift om økonomiforvaltningen for kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke § 5-7.	Deloitte	Senest 1. april
Kontrollutvalget	Økonomisjef og kirkeverge skal sende årsregnskap inkludert årsberetning til sekretariatet umiddelbart etter ferdigstillelse slik at sekretariatet kan forberede sak til kontrollutvalget	Kirkeverge/ økonomisjef	Umiddelbart etter ferdigstillelse, i god tid før møte i kontrollutvalget

---

Saknr: 2017/79-10
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	21/20	26.05.2020

Forslag til reviderte regler for kontrollutvalget i BKF

Forslag til innstilling

1. Fellesrådet godkjenner forslag til reviderte regler for kontrollutvalget i BKF.
2. Reglene skal tre i kraft med virkning fra 01.01.2021.

Sammendrag

Formålet med denne saken er å legge frem forslag til reviderte regler for kontrollutvalget i BKF til godkjenning i Fellesrådet.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Forslag til reviderte regler for kontrollutvalget i BKF 2020
- 2 Regler for kontrollutvalget i BKF vedtatt i fellesrådet 12.12.17

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Kontrollutvalget gjorde slikt vedtak i sak PS 4/20 i møte 04.02.20:

«Kontrollutvalget ber sekretariatet legge frem sak til neste møte med forslag til reviderte Regler for kontrollutvalget i BKF slik at de blir harmonisert og i tråd med ny kommunelov.»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalget legger frem forslag til regler for kontrollutvalget som skal vedtas av fellesrådet.

Vurderinger og virkninger

Det ble vedtatt ny kommunelov i 2018 som fikk virkning fra konstituerende møte i kommunene høsten 2019, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83> . Videre ble det vedtatt ny forskrift for kontrollutvalg og revisjon 2019 som også fikk virkning fra høsten 2019, <https://lovdata.no/sok?q=forskrift+om+kontrollutvalg+og+revisjon> .

Når kontrollutvalget i BKF i sin tid ble etablert var tanken, slik sekretariatet har forstått det, at kommunelovens bestemmelser om kontrollutvalg skulle legges til grunn for virksomheten i utvalget. Imidlertid er ikke gjeldende regler for kontrollutvalget i BKF fullt ut i tråd med dette. Kontrollutvalget i forrige valgperiode mente det utgjorde en svakhet for arbeidet i utvalget og anbefalte at kontrollutvalget i ny valgperiode burde legge frem en sak for fellesrådet der reglene blir harmonisert med den nye kommuneloven. Dette har det nye kontrollutvalget sluttet seg til.

På bakgrunn av dette har sekretariatet laget vedlagte (vedlegg 1) forslag til reviderte regler for kontrollutvalget i BKF som er harmonisert med nye kommunelov. Gjeldende regler for kontrollutvalget ligger ved som vedlegg 2.

Konklusjon

Det blir anbefalt at kontrollutvalget slutter seg til forslag til reviderte regler for kontrollutvalget og vedtar innstilling til Fellesrådet.

Regler for kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Kommunelovens bestemmelser, kapittel 22 og 23, og Forskrift om kontrollutvalg og revisjon, kapittel 1, skal i hovedsak også gjelde for arbeidet i kontrollutvalget i BKF.

§ 1. Valg og sammensetning

I det første møte i valgperioden velger Bergen kirkelige fellesråd (Fellesrådet), etter forslag fra valgkomiteen, medlemmer og varamedlemmer til BKF sitt kontrollutvalg (heretter kalt kontrollutvalget). Medlemmene velges for hele valgperioden.

Medlemskap i Den norske kirke er et vilkår for å være medlem eller varamedlem av kontrollutvalget.

Kontrollutvalget skal ha fem medlemmer med 3 varamedlemmer i rekkefølge. Fellesrådet velger selv leder og nestleder, blant fellesrådets medlemmer.

Utelukket fra å bli valgt inn i kontrollutvalget, er medlemmer av Fellesrådets arbeidsutvalg og andre organ som kan kontrolleres av utvalget, ansatte i BKF's administrasjon, ansatte i selskaper eid av BKF og BKF sin valgte revisor.

§ 2. Kontrollutvalgets mandat

Kontrollutvalget skal på Fellesrådets vegne forestå den løpende kontroll med BKF's virksomhet – herunder kontrollere om Fellesrådets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger.

Kontrollutvalget skal påse at:

- a) BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte.
- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak.
- c) at det utføres forvaltningsrevisjon av BKF's virksomhet, og av selskaper BKF har eierinteresser i.
- d) det føres kontroll med forvaltningen av BKF's eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- e) vedtak som fellesrådet treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til Fellesrådet. Før en sak rapporteres til Fellesrådet skal den ha vært forelagt kirkevergen til uttalelse.

§ 3. Alminnelige bestemmelser om kontrollutvalgets arbeid

Kontrollutvalget kan hos BKF, uten hinder av taushetsplikt, kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument og foreta de undersøkelser som det finner nødvendig for å gjennomføre oppgavene. Dette gjelder også i aksjeselskap eller lignende som er direkte eller indirekte er heileid av BKF eller sammen med andre kirkelige fellesråd.

Kontrollutvalgets medlemmer og sekretariat er undergitt forvaltningslovens regler om taushetsplikt.

§ 4. Kontrollutvalgets arbeid knyttet til regnskapsrevisjon (årsregnskapet)

Kontrollutvalget gir innstilling til Fellesrådet når det skal velges revisor til å revidere BKF's årsregnskap.

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og se til at dette følger gjeldende bestemmelser og standarder for revisjon.

Kontrollutvalget mottar kopi av revisors revisjonsberetning og avgir uttalelse om årsregnskapet til Fellesrådet. Kontrollutvalget skal se til at revisors merknader blir fulgt opp.

§ 5. Kontrollutvalgets arbeid knyttet til forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra BKF's vedtak.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at Fellesrådet er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av BKF's virksomhet og virksomheten i BKF's selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen vedtas av Fellesrådet selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Kontrollutvalget treffer nærmere bestemmelser om hvilke revisjoner som skal utføres innenfor planens rammer. Forvaltningsrevisjoner skal gjennomføres i tråd med Norges kommunerevisorforbunds (NKRF) Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001 eller tilsvarende.

§ 6. Kontrollutvalgets arbeid knyttet til eierskapskontroll

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver BKF's eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, fellesrådets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at fellesrådet er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av BKF's eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av fellesrådet selv. Fellesrådet kan delegeres til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

§ 7. Administrative forhold

Kontrollutvalget er direkte underordnet Fellesrådet og er underlagt dets styrings- og instruksjonsmyndighet.

Fellesrådet skal sørge for at kontrollutvalget har de ressurser som svarer til de oppgaver utvalget skal utføre, herunder sørge for sekretærbistand til kontrollutvalget. Fellesrådet velger selv sekretær for kontrollutvalget etter innstilling fra kontrollutvalget.

Den som utfører sekretariatsfunksjoner for kontrollutvalget, er direkte underordnet utvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg dette gir. Sekretariatet skal påse at de saker som behandles av kontrollutvalget, på forhånd er tilstrekkelig utredet. Sekretariatet skal organiseres uavhengig av BKF's administrasjon og skal ikke være underlagt dets myndighet. Sekretariatet skal lokaliseres utenfor Fellerådets sekretariat.

Fellesrådet velger selv revisor etter innstilling fra kontrollutvalget. Den som utfører regnskapsrevisjon for BKF, kan ikke utøve sekretariatsfunksjoner for kontrollutvalget. Det samme gjelder kontrollutvalgets medlemmer, ansatte i BKF og medlemmer i Fellesrådet.

Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for sitt arbeid. Dette forslaget følger kirkevergens innstilling til budsjett til Fellesrådet. Kirkevergen har ikke anledning til å foreslå reduksjon i kontrollutvalgets budsjettforslag.

Saker fra kontrollutvalget som skal legges frem for fellesrådet skal sendes kirkevergen for uttalelse på forhånd. Det er derimot ikke naturlig at disse sakene skal innom kirkevergen til uttalelse:

- Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll
- Valg av revisor
- Valg av sekretær
- Budsjettforslag for kontrollarbeidet i BKF
- Årsmelding for kontrollutvalget

Møtene i kontrollutvalget skal som hovedregel gå for åpne dører.

§ 8. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft fra den tid Fellesrådet bestemmer

Regler for kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

§ 1. Valg og sammensetning

I det første møte i valgperioden velger Bergen kirkelige fellesråd (Fellesrådet), etter forslag fra valgkomiteen, medlemmer og varamedlemmer til BKF sitt kontrollutvalg (heretter kalt kontrollutvalget). Medlemmene velges for hele valgperioden.

Medlemskap i Den norske kirke er et vilkår for å være medlem eller varamedlem av kontrollutvalget.

Kontrollutvalget skal ha fem medlemmer med 3 varamedlemmer i rekkefølge. Fellesrådet velger selv leder og nestleder, blant fellesrådets medlemmer.

Utelukket fra å bli valgt inn i kontrollutvalget, er medlemmer av Fellesrådets arbeidsutvalg og andre organ som kan kontrolleres av utvalget, ansatte i BKF's administrasjon, ansatte i selskaper eid av BKF og BKF sin valgte revisor.

§ 2. Kontrollutvalgets mandat

Kontrollutvalget skal på Fellesrådets vegne forestå den løpende kontroll med BKF's virksomhet – herunder kontrollere om Fellesrådets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger.

Kontrollutvalget skal påse at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte.

Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra Fellesrådets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til Fellesrådet. Før en sak rapporteres til Fellesrådet skal den ha vært forelagt kirkevergen til uttalelse.

Møtene i kontrollutvalget skal som hovedregel holdes for åpne dører.

§ 3. Alminnelige bestemmelser om kontrollutvalgets arbeid

Kontrollutvalget kan hos BKF, uten hinder av taushetsplikt, kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument og foreta de undersøkelser som det finner nødvendig for å gjennomføre oppgavene.

Kontrollutvalgets medlemmer og sekretariat er undergitt forvaltningslovens regler om taushetsplikt.

§ 4. Kontrollutvalgets arbeid knyttet til regnskapsrevisjon (årsregnskapet)

Kontrollutvalget gir innstilling til Fellesrådet når det skal velges revisor til å revidere BKF's årsregnskap.

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og se til at dette følger gjeldende bestemmelser og standarder for revisjon.

Kontrollutvalget mottar kopi av revisors revisjonsberetning og avgir uttalelse om årsregnskapet til Fellesrådet. Kontrollutvalget skal se til at revisors merknader blir fulgt opp.

§ 5. Kontrollutvalgets arbeid knyttet til forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at Fellesrådet er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av Fellesrådet selv som kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Planen skal baseres på en overordnet analyse av BKF's virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter.

Kontrollutvalget treffer nærmere bestemmelser om hvilke revisjoner som skal utføres innenfor planens rammer. Forvaltningsrevisjoner skal gjennomføres i tråd med Norges kommunerevisorforbunds (NKRF) Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001 eller tilsvarende.

Med utgangspunkt i planen for gjennomføring av forvaltningsrevisjon, skal kontrollutvalget avgi rapport til Fellesrådet om hvilke forvaltningsrevisjoner som er gjennomført og om resultatene av disse.

Kontrollutvalget skal påse at Fellesrådets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp.

§ 6. Kontrollutvalgets arbeid knyttet til selskapskontroll

Kontrollutvalget skal kontrollere BKF's oppfølging av eierskapet (eierskapskontroll). Kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne skal gjennomføre denne kontrollen.

§ 7. Administrative forhold

Kontrollutvalget er direkte underordnet Fellesrådet og er underlagt dets styrings- og instruksjonsmyndighet.

Fellesrådet skal sørge for at kontrollutvalget har de ressurser som svarer til de oppgaver utvalget skal utføre, herunder sørge for sekretærbistand til kontrollutvalget.

Den som utfører sekretariatsfunksjoner for kontrollutvalget, er direkte underordnet utvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg dette gir. Sekretariatet skal påse at de saker som behandles av kontrollutvalget, på forhånd er tilstrekkelig utredet.

Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for sitt arbeid. Dette forslaget følger kirkevergens innstilling til budsjett til Fellesrådet.

Den som utfører regnskapsrevisjon for BKF, kan ikke utøve sekretariatsfunksjoner for kontrollutvalget. Det samme gjelder kontrollutvalgets medlemmer, ansatte i BKF og medlemmer i Fellesrådet.

Sekretariatet skal organiseres uavhengig av BKF's administrasjon og skal ikke være underlagt dets myndighet. Sekretariatet skal lokaliseres utenfor Fellerådets sekretariat.

Møtene i kontrollutvalget skal som hovedregel gå for åpne dører.

§ 8. Ikrafttredelse

Vedtatt i Fellesrådet 12.12.2017 og gjelder fra 01.01.2018.

Saknr: 2017/79-11
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksgang

Utvalg	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	22/20	26.05.2020

Forslag om kontrollutvalg som en del av den kirkelige lovgivningen

Forslag til innstilling

Fellesrådet i Bergen kirkelige fellesråd foreslår for Den norske kirke at kontrollutvalg i fellesråd skal være en del av den fremtidige kirkelige lovgivningen.

Sammendrag

Formålet med denne saken er å legge frem for kontrollutvalget forslag til sak til fellesrådet der de foreslår for Den norske kirke at kontrollutvalg blir en del av den fremtidige kirkelige lovgivningen

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd (BKF) i forrige periode gjorde slikt vedtak i sak PS 41/19 i møte 19.11.2019:

«Kontrollutvalget foreslår at det nye utvalget legger frem sak for fellesrådet der de foreslår for Den norske kirke at kontrollutvalg blir en del av den fremtidige kirkelige lovgivningen.»

Det nye kontrollutvalget i BKF behandlet saken i sak PS 4/20 i møte 04.02.20 der det ble gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalget ber sekretariatet forberede en sak der det blir foreslått for Den norske kirke at kontrollutvalg blir en del av den fremtidige kirkelige lovgivningen. Saken skal legges frem for fellesrådet til avgjørelse.»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalget legger frem forslaget, men det er opp til fellesrådet å avgjøre om forslaget skal sendes videre til Den norske kirke.

Vurderinger og virkninger

Kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner

Det ble vedtatt ny kommunelov i 2018 som fikk virkning fra konstituerende møte i kommunene høsten 2019, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83> . Videre ble det vedtatt ny forskrift for kontrollutvalg og revisjon 2019 som også fikk virkning fra høsten 2019, <https://lovdata.no/sok?q=forskrift+om+kontrollutvalg+og+revisjon> .

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gjennom kontrollutvalgsboken operasjonalisert hvordan et kontrollutvalg bør arbeide, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kontrollutvalgsboken/id2468270/>

Hjemmel for opprettelse av kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner er regulert i kommuneloven § 5-1 Folkevalgte organer.

Kontrollutvalg i kirkelige organer:

Når kontrollutvalget i BKF i sin tid ble etablert var tanken, slik sekretariatet har oppfattet det, at kommunelovens bestemmelser om kontrollutvalg skulle legges til grunn for virksomheten i utvalget. Gjeldende regler for kontrollutvalget i BKF bygger i stor grad på disse bestemmelsene.

I dagens kirkelov (Lov om Den norske kirke) finnes ikke tilsvarende regulering for oppretting av kontrollutvalg i kirkelige fellesråd. Imidlertid oppnevnte Kirkemøtet i 2017 Den norske kirkes kontrollutvalg og på denne lenken finnes mer informasjon om dette utvalget, <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/kontrollutvalget/>

Av denne informasjonen går det bl.a. frem dette:

Kontrollutvalget skal på Kirkemøtets vegne forestå den løpende kontroll med Kirkerådets virksomhet - herunder kontrollere om Kirkemøtets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger. Kontrollutvalget skal se til at Den norske kirkes regnskaper blir revidert på en betryggende måte.

I gjeldende regler for kontrollutvalget i BKF står det bl.a. dette i § 2 Kontrollutvalgets mandat:

«Kontrollutvalget skal på Fellesrådets vegne forestå den løpende kontroll med BKF's virksomhet - herunder kontrollere om Fellerådets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger.

Kontrollutvalget skal påse at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte.

Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra Fellerådets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til Fellesrådet. Før en sak rapporteres til Fellesrådet skal den ha vært forelagt kirkevergen til uttalelse.»

Vurdering:

Kirkelige organer, akkurat som kommuner og fylkeskommuner, er avhengig av å ha tillit i befolkningen. Kontrollutvalget i BKF arbeider på vegne av fellesrådet og har gjennom vedtatte regler for kontrollutvalget sikret seg tilstrekkelig uavhengighet for å sikre sin egen integritet. Det at BKF har et eget kontrollutvalg har i seg selv en preventiv effekt.

Etter sekretariatet sin mening har opprettelsen av kontrollutvalg i BKF vært med på å styrke tilliten til BKF både utad og innad. Dette gjelder også trolig i forhold til Bergen kommune som bevilger store beløp til BKF hvert år.

Dersom man får inn i den fremtidige lovgivningen for Den norske kirke at kirkelige fellesråd skal ha ordning med kontrollutvalg, vil det bidra til å styrke tilliten til Den norske kirke. Etablering av kontrollutvalg i de kirkelige fellesrådene i Den norske kirke vil være viktig både for bevilgende myndigheter, medlemmene i Den norske kirke, fellesrådene, ledere og ansatte i kirken.

Konklusjon

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget legger fram sak for fellesrådet der de foreslår for Den norske kirke at kontrollutvalg blir en del av den fremtidige kirkelige lovgivningen.

Saknr: 2020/26-2
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksgang

Utvalg	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	23/20	26.05.2020

Eventuelt

Forslag til vedtak

Saken blir lagt frem uten forslag til vedtak.

Sammendrag

Det blir lagt opp til å ha eventuelt på saklisten for å ivareta det enkelte medlem i utvalget sin mulighet til å selv å ta opp saker eller gjøre vedtak i saker som ikke er på saklisten.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Vedtak i kontrollutvalget 05.02.2020 i PS 11/20 der utvalget vedtok å ha eventuelt som sak i hvert møte.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalget har vedtakskompetanse i denne saken, jf. regler for kontrollutvalget § 2 og 3.

Vurderinger og virkninger

Dersom det blir tatt opp saker som krever nærmere undersøkelser, eller innhenting av flere opplysninger, før en kan konkludere med at det er en sak for kontrollutvalget, bør utvalget be sekretariatet forberede sak om dette til neste møte.

Konklusjon

Formålet er å gi en åpning for å få nærmere undersøkelser av saker som kontrollutvalget ønsker er å få utredet til neste møte, eventuelt til et senere møte i utvalget. Dessuten eventuelt å få orientering fra kirkevergen eller andre i et senere møte.

Saknr: 2019/51-11
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksgang

Utvalg	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	24/20	26.05.2020

Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 - 2024 - Prosessmøte 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar, på bakgrunn av prosessmøte 1, risiko- og vesentlighetsvurderingen (ROV) for forvaltningsrevisjon så langt til orientering.

Sammendrag

Formålet med denne saken er å redegjøre for neste trinn i kontrollutvalgets arbeid med risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV) som skal ligge til grunn for plan for forvaltningsrevisjon for denne perioden. I dette møtet vil kontrollutvalget få mulighet til å diskutere og vurdere risikoer innenfor BKF sine ansvarsområder.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevet underskrift

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak i sak PS 8/20 i møte 04.02.2020:

1. *Kontrollutvalget ber Deloitte AS gjennomføre risiko- og vesentlighetsvurderinger (ROV) i Bergen kirkelige fellesråd, samt utarbeide forslag til plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 - 2024.*
2. *Forslag til prosjektplan av januar 2020, inkludert foreslått tidsramme, ligger til grunn.*
3. *Det er en målsetting at prosessmøte 1 skal gjennomføres i neste møte i kontrollutvalget og at prosessmøte 2 skal gjennomføres i neste møte etter det.*
4. *Det er videre en målsetting at forslag til plan for forvaltningsrevisjon for 2020 - 2024 skal legges frem for fellesrådet til godkjenning i september 2020.*

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalget har vedtakskompetanse for å dra i gang og gjennomføre planprosessen, bl.a. gjennom vedtak i denne saken.

Når utkast til plan for forvaltningsrevisjon 2020 - 2024 foreligger, etter gjennomført prosess, skal kontrollutvalget innstille til fellesrådet, som vedtar plan for forvaltningsrevisjon, jf. Regler for kontrollutvalget § 5.

Vurderinger og virkninger

I dette møtet har Deloitte lagt opp til å gjennomføre «Prosessmøte 1» som i prosjektplanen som ble vedtatt i forrige møte blir omtalt slik:

«I det første prosessmøtet vil kontrollutvalget få mulighet til å diskutere og vurdere risikoer innenfor BKF sine ansvarsområder, basert på egen erfaring fra arbeidet i kontrollutvalget.»

Konklusjon

Det blir anbefalt at kontrollutvalget på bakgrunn av prosessmøte 1 tar risiko- og vesentlighetsvurderingen (ROV) for forvaltningsrevisjon så langt til orientering.

Referatsaker

RS 4/20 Vedtak i fellesrådet 19.02.20 for saker fra KUV

12/20 Årsmelding for Kontrollutvalget i BKF for 2019

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 BKF - Bergen kirkelige fellesråd	19.02.2020	12/20

Kontrollutvalgets forslag til vedtak

Fellesrådet godkjenner årsmelding 2019 for Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Møtebehandling i BKF - Bergen kirkelige fellesråd 19.02.2020:

Møtebehandling

Det ble fremmet nytt forslag til vedtak i møtet:

Fellesrådet tar årsmelding 2019 for Kontrollutvalget i BKF til orientering

Votering

Nytt forslag ble enstemmig vedtatt

BKF - Bergen kirkelige fellesråds vedtak

Fellesrådet tar årsmelding 2019 for Kontrollutvalget i BKF til orientering

13/20 Valg av leder for Kontrollutvalget

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 BKF - Bergen kirkelige fellesråd	19.02.2020	13/20

Kontrollutvalgets forslag til vedtak

Nils Gunnar Toppe velges som leder av Kontrollutvalget i BKF for valgperioden 2019 -2023.

Møtebehandling i BKF - Bergen kirkelige fellesråd 19.02.2020:

Møtebehandling

Kontrollutvalgets forslag ble presisert i henhold til vedlegg:

1. Nils Gunnar Toppe velges som leder av kontrollutvalget i BKF for valgperioden 2019 - 2023.
2. Tord Byrkjeland Berntsen velges som nestleder av kontrollutvalget i BKF for perioden 2019 –2023.

Votering

Forslaget ble enstemmig vedtatt

BKF - Bergen kirkelige fellesråds vedtak

1. Nils Gunnar Toppe velges som leder av kontrollutvalget i BKF for valgperioden 2019 –2023
2. Tord Byrkjeland Berntsen velges som nestleder av kontrollutvalget i BKF for perioden 2019 –2023